

CULEGERE DE TEXTE DIN SFINȚII ȘI DUMNEZEIEȘTII PĂRINȚI DESPRE

AA Necesitatea unui povățuitor după Dumnezeu în viața duhovnicească,

BB Cum trebuie căutat,

CC Care sunt semnele după Sfinții Părinți ale adevăratului povățuitor,

DD Vătămarea ce o aduce falsul povățuitor

EE Și cum trebuie făcută ascultarea de povățuitorul cel după Dumnezeu.

**“Că de va călăuzi orb pe orb, amândoi vor cădea în groapă”
(Matei 15, 14)**

AA Necesitatea unui povățuitor după Dumnezeu în viața duhovnicească

1)Nu e cu putință să învețe cineva prin sine știința virtuților, chiar dacă s-au folosit unii din cercare ca de un învățător. Căci a lucra de la sine și nu după sfatul celor ce au călătorit mai înainte înseamnă a fi plin de părerea de sine, sau mai bine zis a o naște pe aceasta. Căci dacă: „Fiul nu face de la Sine nimic, ci precum L-a învățat pe El Tatăl, așa face”^{*1}, iar „Duhul nu va grăi de la Sine”^{*2}, cine a ajuns la o așa de mare înălțime a virtuții, ca să nu mai aibă trebuință de altcineva să-l învețe? Nu se amăgește, socotind că are virtute, dar fiind mai degrabă lipsit de minte? ..(Fil. 7. - Sfântul Grigorie Sinaitul – 15

2)Un oarecare dintre înțelepți a spus că lecurile celor contrare sânt cele contrare. Fiindcă, deci, pricina tuturor lucrurilor întristătoare este neascultarea și mândria, iar a celor de bucurie este ascultarea și zdrobirea inimii, cel ce dorește să viețuiască fără greșală trebuie să petreacă în supunerea față de un părinte încercat și nesupus înșelării – care-și are puterea într-o îndelungată deprindere și în cunoașterea celor dumnezeiești și în viața împodobită cu cununa virtuților – și să socotească porunca și sfatul lui ca pe cuvântul și sfatul lui Dumnezeu. Căci mântuirea, zice, este în sfătuire multă^{*3}; și, „Bărbatul nesfătuit este dușmanul său”. Iar dacă sa întâmplat unora dintre Părinții cei vestiți să dobândească liniștea îndumnezeitoare și desăvârșirea cea după Dumnezeu, chiar și fără deprinderea în ascultare, aceasta s-a întâmplat prin descoperire dumnezeiască și

¹ Ioan 14, 30.

² Ioan 16, 30,

³ Prov. 11, 14.

foarte rar, Dar s-a scris că ceea ce se întâmplă rar nu e lege a Bisericii, precum cu o singură rândunică nu se face primăvara. Pentru aceea, tu încrede-te în supunerea adevărată, ca într-o știință care te călăuzește la liniștea preafrumoasă și lasă cele ce s-au întâmplat, prin iconomie, o singură dată, și ține seama de cele rânduite îndeobște de cuvioșii Părinți. În felul acesta te vei învrednici și de cununa celor ce viețuiesc după lege.

Pentru că, ce? Se va hotărî cineva să pornească pe drumul ce i se deschide în față, dacă nu l-a cunoscut din cercare, fără un povățuitor neînșelător? Nu va porni cineva pe talazurile mării, lipsit de un cârmaci priceput. Pentru că nu se va apuca cineva de vreun meșteșug oarecare și de vre-o știință fără un învățător nesupus rătăcirii. Se va apuca atunci oare, de meșteșugul meșteșugurilor și de știința științelor și va porni pe calea ce duce la Dumnezeu și pe marea nesfârșită, sau va îndrăzni să înceapă viețuirea monahală, care s-a asemănat cu viețuirea îngerească, adică nevoița cu ea, și va crede sieși că va ajunge la capătul din urmă al ei, fără un povățuitor și cârmaci și învățător încercat și adevărat? Cu adevărat, unul ca acesta, oricine ar fi el, se amăgește pe sine în chip nebunesc și a rătăcit înainte de a pune un început, ca unul ce nu se nevoiește după lege. Dimpotrivă, cel ce ascultă de rânduielile Părinților, a ajuns la țintă înainte de a porni pe cale. Căci de unde putem ști din altă parte, dacă luptăm după cuviință împotriva trupului, și dacă ne înarmăm împotriva patimilor și a demonilor? Pentru că, precum s-a spus, patimile stau lângă virtuți și locuiesc ușă lângă ușă. Sau, cum vom putea să stăpânim simțurile trupului și să armonizăm puterile sufletului ca pe niște coarde ale unei chitare? Mai bine zis, cum vom putea deosebi glasurile, descoperirile, mângâierile și vederile (contemplațiile) dumnezeiești? Sau viclesugurile, amăgirile și nălucirile drăcești? Și, ca să spunem pe scurt, cum ne vom învrednici să ajungem la uniriile cu Dumnezeu, la lucrările îndumnezeitoare și la taine, fără învățătura unui învățător adevărat și luminat? Cu adevărat nu se poate, nu se poate! Căci îl vedem și pe vasul cel ales, pe Preafericitul Pavel, învățătorul celor negrițe, gură a lui Hristos, luminează a lumii, soare deobște, învățătorul lumii creștine, vestind și tâlcuind *împreună* cu Apostolii Evanghelia. Iar pricina e, precum spune, „ca nu cumva să alerg, sau să fi alergat în deșert”⁴. Ba mai mult, vedem însăși Înțelepciunea de sine, pe însuși Domnul nostru Iisus Hristos, spunând despre Sine: M-am coborât din cer, nu ca să fac voia Mea, ci voia Tatălui care M-a trimis pe Mine”. Iar despre Preasfântul și de viață făcătorul Duh spune că „nu va grăi de la sine, ci câte va auzi va grăi”⁵.

De dragul rânduielii, care ține la un loc atât cele cerești cât și cele pământești, sântem stăpâniți de frică, de uimire și de spaimă, pentru nimicnicia și trândăvirea noastră și pentru cele alese din prostie, din părerea de sine, spre o viețuire stângace, primejdioasă, după o rânduială proprie în chip nesupus. Căci, cu adevărat, lupta aceasta e plină de frică și zeci de mii sânt tâlharii și

⁴ Galateni 2, 2.

⁵ Ioan 16, 13.

nenumărate cursele ispitirilor. Pe lângă acestea, căderile nu se pot număra. De aceea, din cei mulți foarte puțini sânt cei ce se mântuiesc*⁶. Aceștia însă trebuie să-și facă drumul precum voiesc. Căci, precum s-a scris, „focul va cerca cum este lucrul fiecăruia”⁷; și: „Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele lui”⁸. Dar nu pur și simplu după cum voiesc ei, ci după cum trebuie să voiască și să viețuiască. De Domnul înțelegere tuturor*⁹.

Deci, tu și tot cel ce voiește să viețuiască după Dumnezeu, cunoscând din aceste cuvinte, ca dintr-un ciucure, toată țesătura aurită și duhovnicească a fericitei ascultări, grăbește-te să afli, cum s-a arătat mai înainte, un învățator neînșelător și desăvârșit. Iar semnul celor desăvârșiți este, după purtătorul de Hristos Pavel, hrana tare*¹⁰. Aceștia au, prin deprindere, simțurile întărite ca să deosebească binele și răul.

Căutându-l în felul acesta, adică cu osteneală și credință, nu te vei abate de la țința pusă înainte. Căci, „tot cel ce cere – spune Dumnezeiasca Scriptură – va lua și cel ce caută va afla, și, celui ce bate i se va deschide”¹¹. Acela îți va descoperi pe rând și după rânduială, toate cele datorate și lui Dumnezeu plăcute și te va călăuzi spre cele iubite de Dumnezeu și încă și mai duhovnicești și nedescoperite celor mulți. (Fil. 8. – Cele 100 de capete ale lui Calist și Ignatie Xanthopol – 15.)

3) Starețul trebuie să fi fost ucenic la rândul lui la un alt stareț care a adormit în Domnul lăsându-i lui moștenirea și binecuvântarea duhovnicească:

„De aceea insist să treceți prin această legalitate, ca în toată viața voastră să vă însoțească harul lui Dumnezeu.

Mergeți la un bătrânel și supuneți-vă lui, deși el vi se va părea foarte simplu, și când va muri și îl veți pogori în mormânt, veți lua binecuvântarea lui Dumnezeu, ca moștenire, ce vă va însoți și vă va povățui la orice lucrare” (Cuviosul Iosif Sihastrul, pag. 27)

3)...Căci precum pentru el, așa va da socoteală și pentru aceia, odată ce a primit să se îngrijească de mântuirea lor. De aceea și sfinții se străduiau să nu lase pe ucenici mai prejos de ei însuși în virtute, ci din starea dintâi să-i mute la o stare mai bună. Astfel Apostolul Pavel l-a făcut pe Onisim din fugar mucenic; Ilie l-a făcut pe Eliseu din plugar proroc; Moise l-a împodobit pe Iosua mai mult decât pe toți, iar Eli l-a arătat pe Samuil mai mare decât pe sine. Căci cu toate că și sângea lor însăși le-a ajutat acestor învățăcei la dobândirea virtuții dar toată pricina sporirii lor a stat în faptul că au avut parte de învățători, cari au putut să aprindă scânteia înăbușită a râvnei lor spre o mai mare creștere, făcându-o să lumineze. Prin aceasta învățătorii lor s-au făcut gură a lui Dumnezeu, slujind voia Lui între oameni, căci au auzit pe Cel ce zice: „De vei

⁶ Luca 13, 23./Biblia 1914: Luca 13, 24.

⁷ I Corinteni 3, 13.

⁸ Psalm 61, 11.

⁹ 2 Timotei 2, 7.

¹⁰ Evrei 5, 14.

¹¹ Matei 7, 8.

scoate lucru de cinste din cel nevrednic, vei fi ca gura Mea”. (Fil. 01. Sf. Nil Ascetul – Cap 35)

4)..Nu se poate nimeni desăvârși și adânci în credință fără ajutorul altora și fără să-și arate înaintarea sa în desăvârșire în relațiile cu alții. (***Spiritualitate și comuniune în liturgia Ortodoxă*** - Pr. Profesor Dumitru Stăniloae)

5)După ce Sfântul Teodosie a atins vârsta înțelepciunii*¹², sufletul i-a fost cuprins de dragoste pentru viața călugărească și, părăsindu-și ținutul, a mers la Ierusalim. După ce s-a închinat cu sfințenie la Locurile Sfinte, un gând îl frământa neîncetat: cum să înceapă oare să se nevoiască și ce petrecere să aleagă, cea cu desăvârșire singuratecă și pustnicească, sau cea dimpreună cu alți frați evlavioși, care năzuiesc spre același țel? Să viețuiască în isihie de unul singur nu dorea, cel puțin pentru o vreme, gândind că este primejdios necercat cum era, să se lupte singur cu duhurile viclene. „Nici un ostaș din lume – spunea –nu este atât de îndrăzneț și covârșit de neghiobie încât, fără pic de iscusință și nedeprins cu războiul, să se arunce dintr-odată din rând în mijlocul dușmanilor. Cum aș putea eu, care nu mi-am *deprins mâinile la luptă și degetele la război**¹³ și nici nu m-am încins cu putere de sus, să pornesc la luptă, într-o astfel de încheștare mult mai primejdioasă și mai nesigură: *împotriva începătorilor, puterilor și a stăpânitorilor întunericului veacului acestuia, împotriva duhurilor răutății*?*¹⁴ Nu îmi rămâne decât să ucenicesc, mai întâi, pe lângă Părinți sfinți, care bine s-au nevoit, și după ce mă voi fi deprins îndeajuns de la ei cu lupta împotriva vrăjmașilor gândiți, să secer la timpul potrivit și roadele isihiei”.

Acestea le-a chibzuit în chip prea înțelept – căci avea, între altele și pricepere desăvârșită- și îndată a purces în căutarea celor ce se îndeletniceau cu osteneala de lucrare a binelui, știind că sunt mai sigure învățătura și predania care vin din cercare. S-a încredințat pe sine unui fericit Bătrân, pe nume Loghin, care se deosebea mult de ceilalți Părinți, și s-a sălășluit dimpreună cu dânsul, urmându-i viețuirea, pentru că îndrăgise mult chipul petrecerii sale. De aceea s-a făcut întru totul una cu el, încât sufletul său, după vorba dumnezeiescului David*¹⁵, s-a lipit [de Bătrân]. **Căci, așa cum bine zic cei din vechime, cu cel cu care se însoțește bucuros cineva, e și el socotit asemenea.** (Everghetinos Vol. 1 – Tema 19)

6)Arhiepiscopul Teofan își încheie pledoaria patristică cu acest apel: „Fraților, lăsați acest gând bun (luarea Sfinților Părinți drept călăuză) să vă fie stea povățuitoare în vremea peregrinării pământești, pe malurile mării acestei vieți!” (***Sfinții Părinți călăuză sigură*** – Serasphim Rose Ieromonah)

7)Învățătura ortodoxă a Sfinților Părinți nu aparține unei epoci, fie ea „veche” sau „modernă”. A fost transmisă prin succesiune neîntreruptă din vremea lui Hristos și a Apostolilor Săi, până în ziua de azi, și nu a existat

¹² Vârsta maturității.

¹³ Psalm 143, 1.

¹⁴ Efeseni 6, 12.

¹⁵ Psalm 62, 9.

niciodată o perioadă în care să fie nevoie a redescoperi o învățătură patristică „pierdută”. Chiar și când mulți dintre creștinii ortodocși s-au îndepărtat de această învățătură (cum este cazul, de pildă, în zilele noastre), adevărații ei reprezentanți au transmis-o mai departe celor ce însetau să o primească. Au existat mari veacuri patristice, cum este epoca plină de strălucire a celui de al patrulea secol, și au existat perioade de decădere a conștiinței patristice în rândul creștinilor ortodocși; însă nu a existat nicicând vreo perioadă, de la întemeierea Bisericii lui Hristos pe pământ, în care tradiția patristică să nu călăuzească Biserica; nu a existat nici un secol fără Sfinții săi Părinți. Sf. Nichita Stithatul, ucenicul și biograful Sf. Simeon Noul Teolog, scria: „S-a îngăduit de către Dumnezeu ca din generație în generație să nu înceteze pregătirea de către Sfântul Duh a proorocilor și prietenilor Săi pentru rânduiala Bisericii Sale”.

Cel mai instructiv pentru noi, creștinii cei de pe urmă, să ne călăuzim și să ne inspirăm de la Sfinții Părinți ai vremurilor noastre, cei ce au trăit în condiții asemănătoare cu ale noastre și, totuși, au păstrat nestrictă și neschimbată aceeași învățătură mereu proaspătă, care nu aparține unei vremi sau unui neam, ci tuturor vremurilor până la sfârșitul lumii, și pentru întregul neam al creștinilor ortodocși.

(Sfinții Părinți călăuză sigură – Serasphim Rose Ieromonah)

8) A zis Avva Pimen: Cineva l-a întrebat odată pe Avva Paisie: „Ce să fac cu sufletul meu, că e nesimțitor și nu se teme de Dumnezeu?” I-a răspuns Bătrânul: „Mergi și te lipește de un om care se teme de Dumnezeu și, viețuind în preajma aceluia, vei învăța și tu de la el să te temi de Dumnezeu”. (Din Pateric)

9) Zicea Avva Isaia către cei care încep [viața călugărească] și se supun Părinților sfinți: „Prima vopsea nu se mai duce, așa cum se întâmplă și la purpură. După cum ramurile fragede se răsucesc și se pleacă lesne, tot așa și începătorii care viețuiesc în supunere”. (Din Pateric)

10) A zis Avva Pimen: „nu te măsoară pe tine însuși, ci lipește-te de cel care petrece cum se cuvine”. (Din Pateric)

11) A șaptea este **întrebarea celor experimentați**, despre orice cuvânt sau faptă, ca nu cumva din necercare, sau din plăcere de sine, înțelegând și făcând cineva unele în locul altora, să rătăcească și să cadă în părerea de sine, închipuindu-și că știe cum trebuie, neștiind încă nimic, cum zice Apostolul*¹⁶. (Fil. 5. Petru Damaschin, Învățăături duhovnicești)

12) Luarea-aminte, au spus unii dintre sfinți, este supravegherea minții: alții paza minții; alții, iarăși, trezvia; alții, liniștea mintală și alții altfel. Dar toate acestea arată unul și același lucru.

Căci sunt rari cei ce deprind luarea-aminte fără să fie învățați prin silința trăirii sau prin căldura credinței, dobândită de la Dumnezeu. Iar ceea ce e rar nu e lege. De aceea trebuie căutat un învățător neînșelător, ca din învățatura și pilda aceluia să învățăm cele ce cad dea dreapta și la stânga atenției, adică ceea ce e prea puțin și ceea ce e prea mult, care vin de la cel rău, de care a pățimit el

¹⁶ I Corinteni VIII, 2.

însuși, fiind ispitit. Scoțându-le pe acestea la iveală, el ne arată în chip neîndoielnic calea duhovnicească și așa o vom străbate cu ușurință. Iar de nu este povățuitor trebuie ajutat cu osteneală. ... (Fil. 7. Nichifor din singurătate)

13) De la Sinai vine la Ierusalim și apoi la Creta. Aici, un bătrân monah, cu numele Arsenie, l-a introdus în practica „păzirii minții în trezvie și în rugăciunea curată”. (Fil. 7. Sfântul Grigorie Sinaitul – **Viața lui**)

14) Să nu aibi pe nimeni părtaș al tainelor tale și cu nimeni să nu stai de vorbă, decât numai cu acela, care se teme de Dumnezeu, care pururi cu luare aminte petrece; care sărac este în acoperământ, dar bogat în tainele lui Dumnezeu.

Ascunde de toți tainele și faptele și luptele tale. (Sf. Isaac Sirul. Cuvântul VII)

15) Căci, îndată ce ne-am abătut de la calea cea dreaptă, ne-am făcut netrebniți*¹⁷ și, de aceea, în întregime trupuri*¹⁸. Iar lipsindu-ne de harul luminător și dumnezeiesc, avem nevoie să ne îndemnăm și să ne ajutăm unii pe alții spre cele bune. (Fil. 8. – Cele 100 de capete ale lui Calist și Ignatie Xanthopol – 2.)

16)... Ia aminte, deci, o, minunate, și arată-ți toată sânguința, dragostea, căldura, grija și rugămintea către Dumnezeu pentru cel foarte rătăcit și zdrobit. Căci unde sunt mari bolile și ranele, fără îndoială mari vor fi și răsplătirile date. (idem XIII 78)

17) ”Înainte de toate, fă toate cu sfatul și cu întrebarea Părintelui tău duhovnicesc în Domnul. Căci, astfel, cu harul lui Hristos, îți vor părea ușor de purtat și ca pe un drum neted și cele grele și potrivnice”. (idem 36.)

BB Cum trebuie căutat

1) Înainte de toate, alege-ți, după lepădarea deplină, potrivit cuvântului sfânt, ascultarea neprefăcută și desăvârșită; adică caută, cu toată silința, să afli un povățuitor și un dascăl neamăgitor. Să fie neamăgitor prin mărturia ce o are pentru cele ce le spune, în Sfintele Scripturi și să arate că e purtător de Duh, prin viețuirea care consună cu cuvintele. Să fie înalt la înțelegere, smerit la cugetare, și blând în toate purtările. Să spună cuvintele predaniei dumnezeiești, ca un învățător asemenea lui Hristos. Iar aflându-l pe acesta și lipindu-te cu toată ființa

¹⁷ Psalm 13, 3.

¹⁸ Facerea 6, 3.

de el, ca un fiu iubitor de părintele adevărat, rămâi întreg în atârnare de poruncile lui, socotindu-l ca pe Hristos însuși, ca unul ce privești la Acela și nu la om, alungând departe de tine toată necredința și toată îndoiala ca și toată părerea de sine și plăcerea voinței tale. Și mergi pe urmele dascălului, cu simplitate și fără ispitire, făcându-ți conștiința ca o oglindă care arată în sine cu limpezime deplină pe povățuitorul, prin ascultarea desăvârșită și fără alegere a lui. Iar dacă, vreodată, diavolul, dușmanul celor bune, îți seamănă în cuget ceva potrivnic, sari ca din desfrânare și ca din foc la tine însuși și stai împotriva înșelătorului care te ispitește, cu înțelepciune, spunând: nu povățuitorul povățuiește pe povățuitor, ci povățuitorul pe povățuit; nu eu am să scot la iveală greșeala povățuitorului, ci el are să facă aceasta cu greșeala mea; nu eu sunt judecătorul lui, ci el este judecătorul meu, potrivit Scărarului; și cele asemenea. (Filocalia 8 pg. 32-33 ed. 1979)

2) Însă vezi, fratele meu, ca nu cumva fără de sfătuire să te ei după cei răi, că acum sunt rari cei ce știu bine să păstorească și să vindece suflete cuvântătoare. Pentru că post și priveghere și chip de evlavie poate mulți au fățarnicit sau chiar le-au câștigat cu fapta și au deprins multe pe de rost și mulți pot cu lesnire a învăța prin cuvânt, dar a tăia și a dezrădăcina patimile prin plâns și a câștiga cu statornicie faptele cele bune și cuprinzătoare foarte puțini sunt în stare. Iar faptele bune cuprinzătoare sunt: smerenia – surpătoarea patimilor și pricinuitoarea nepătimirii celei cerești și îngerești, care niciodată nu încetează, nici nu cade, ci totdeauna se adaogă la cele dinainte, adăugând dar lângă dar, dragoste lângă dragoste. Din aceasta vine dreapta socoteală, și deslușirea cea desăvârșită, care povățuiește bine pe cei ce-i urmează ei și trece fără poticnire marea cea gândită. Pe care mă rog lui Dumnezeu să ți-o dăruiască și ție, pentru ca acum să deslușești cele ale tale după plăcerea lui Dumnezeu încât astfel să lucrezi și să te sârguiești ca să afli pe Hristos, Care să-ți ajute și în veacul de acum iar în cel viitor să te învrednicească cu îndestulare de strălucirea Lui; și să nu urmezi lupului ca unui păstor, nici să nu intri în turmă vrăjmașă, nici să te afli singur deosebit, ca să nu fii prins de fiară, adică de lupul cel stricător de suflete; nici să nu mori bolind de boală peste boală, sau căzând să câștigi vaiul. Iar cel ce se dăruiește pe sine dascălului celui bun nu se va îngriji de nici una din acestea. Ci trăind fără de grijă se va mântui întru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia fie slava. Amin. (idem pag. 208. Sf. Simeon Noul Teolog)

3) Frate, roagă-te stăruitor lui Dumnezeu ca să-ți arate omul care poate să te învețe, și să te povățuiască bine și pe care, dacă îl vei afla, ești dator să-l ascuți ca pe Însuși Dumnezeu, împlinind cele spuse de el fără îndoială, chiar dacă după părerea ta s-ar părea potrivnice și vătămătoare. (Din învățăturile Sfântului Simeon Noul Teolog, ed. 2003 Cuv. XX, pg. 203)

4) Înduplecă pe Dumnezeu cu rugăciuni și cu lacrimi ca să-ți trimită un povățuitor nepătimaș și sfânt. Dar cercetează și tu dumnezeieștile Scripturi, și mai ales scrierile cu învățături despre lucrare ale sfinților părinți; ca punându-le alături de cele învățate și făptuite de învățătorul și înainte-stătătorul tău să le poți

vedea și înțelege pe acestea ca într-o oglindă, și pe cele ce conglăsuiesc cu Scripturile să le ei în inimă și să le stăpânești cu cugetarea, iar pe cele mincinoase și străine să le dai deoparte și să le lepezi, ca să nu rătăcești. Căci să știi că în zilele acestea mulți s-au făcut dascăli mincinoși și înșelători. Tot cel ce nu vede, dar se încumetă să călăuzească pe alții, e un înșelător și duce pe cei ce-l urmează în prăpastia pierzaniei, după cuvântul Domnului: „Orb de va călăuzi pe orb, amândoi vor cădea în groapă”¹⁹ (Fil. 6, pag. 28-29. ediția 2005)

5)Noi soră, când am venit în Sfântul Munte nu ne-am închis într-o casă, așa cum obișnuiesc mulți să facă. Ci am căutat, am strigat, am plâns. Nu am lăsat munte sau peșteră neumblată cutând îndrumător nerătăcit, ca să ascultăm cuvintele vieții, nu cuvinte zadarnice, neroditoare. Nu am lăsat nici un părinte eremit de care să nu luăm fie și un pic de folos. „De la acești sfinți am luat rânduială și tipic cum să pășesc în viață. Aceștia m-au îndrumat. Nu spun nimic de la mine” (Gheron Iosif – *Mărturii din viața monahală I*)

6)„Duhovnicul meu era bun și, după ce îi pregăteam mâncarea, îmi dădea binecuvântarea să plec în căutarea părinților pustnici, pentru folosul sufletului. Iar după ce s-a săvârșit acesta și l-am îngropat, atunci am căutat tot Sfântul Munte” (idem pg. 72)

7)Toate peșterile Sf. Munte m-au avut oaspete, pas cu pas am căutat totul. Precum cerbul care caută un firișor de apă, pentru a-și potoli setea, așa căutam să găsesc un duhovnic care să mă învețe vederea și lucrarea cea dumnezeiască. După doi ani de căutări obositoare și după ce am vărsat o colimvitră de lacrimi, am hotărât să rămân cu alt frate, la un bătrânel simplu, bun, fără de răutate. Părintele mi-a dat binecuvântarea să mă lupt cât mă țin puterile și să mă spovedesc la orice duhovnic în preajmă căruia să simt bine. Am făcut ascultare desăvârșită (idem)

8)Nu te face ucenic al celui ce se laudă pe sine, ca nu cumva, în loc de smerita cugetare, să înveți mândria. (Fil. 01. Sf. Marcu Ascetul – 10)

9)De voiești să te lepezi de toate și să te deprinzi cu viețuirea evanghelică, să nu te dai în seama unui învățător neîncercat sau pățimaș, ca nu cumva în loc de petrecerea evanghelică, să o înveți pe cea drăcească. Fiindcă învățăturile bune sunt de la învățătorii buni; iar cele rele, de la cei răi. Căci, desigur, din semințele rele, ies roade rele. (Fil. 6. – Sf. Simeon Noul Teolog cele 255 de capete – 48)

CC Care sunt semnele după Sfinții Părinți ale adevăratului povățuitor

¹⁹ Matei 15, 14.

1) Păstor este, în înțeles adevărat, cel ce poate căuta și îndrepta prin nerăutate, prin sânguința și rugăciunea sa, oile cele pierdute. (Sf. Ioan Scărarul. Cuvânt către păstor Cap. I 2.)

2) Cărmaci este cel ce a luat tărie înțelegătoare de la Dumnezeu și din ostenele sale, ca să poată scoate corabia nu numai din valuri, ci și din adâncul însuși al mării. (idem 3.)

3) Doftor este cel ce are sufletul și trupul nebolnave, neavând nevoie de nici o doftorie pentru ele. (idem 4.)

4) Învățător cu adevărat este cel ce s-a făcut carte înțelegătoare a cunoștinței prin degetul lui Dumnezeu, sau prin lucrarea luminării de la El și nu mai are nevoie de celelalte cărți. Nu se cuvine povățuitorului să povățuiască după cărți și picturilor să picteze după tablouri mai vechi. (Sf. Ioan Scărarul – Cuvânt către păstor, Cap. I, 5.)

5) Fericită este la doftori neîngrețoșarea și la întâistătători nepățimirea. (idem Cap II, 13.)

6) Bine este a-ți face prieteni pe prietenii netrupești (idem III, 13.)

7) Doftorul este dator să se dezbrace cu desăvârșire de patimi, ca să se poată preface, la vremea potrivită, că le are pe unele și mai ales mânia. Căci de nu le-a lepădat cu totul, nu le va putea îmbrăca iarăși în chip nepățitor. (Sf. Ioan Scărarul – Cuvânt către păstor, Cap. IV, 18.)

8) Pe păstorul adevărat îl dovedește iubirea. (idem V, 24.)

9) E rușine păstorului să se teamă de moarte. Când o cere ascultarea, nu trebuie să existe frica de moarte. (idem XIII, 66.)

10) Caută, o, fericite, virtutea fără de care nu va vedea nimeni pe Domnul și fă pe fii tăi să câștige înainte de toate pe aceea, izbăvindu-i pe ei cu totul de vederea oricărei fețe netede și asemănătoare celor femeiești. (idem .. 67.)

11) a) Starețul tău să fie om duhovnicesc, cu virtute, mai mult lucrător decât numai dascăl. Este bine ca el să fi devenit din marinar căpitan, ca să nu aplice pe spate străin toată călugăria ce a învățato cetind. Ci să aibă din fire dragoste mare, cu dreptă socoteală ca să-l doară de fii săi și să nu-i trimită îndată în rai, în felul lui Dioclițian. Starețul trebuie să fie foarte aspru numai cu sine însuși; în timp ce față de alții să aibă dragoste mare (nu falsă), de asemenea și mare discernământ, deoarece când lipsește discernământul va pricinui rele fiilor săi chiar prin dragoste (dragostea de tipul lui Eli), atrăgând urgia lui Dumnezeu și asupra lui, și asupra fiilor lui.

Mult ajută pe ucenic dacă starețul este mai mare cu cel puțin 18-20 de ani decât el deoarece aceasta aduce și un respect firesc ucenicului.

b) Bătrânul să petreacă o viață simplă, fără griji lumești de prisos, și să nu caute deloc interesele sale (să fie eliberat duhovnicește) ci de ale sufletului ucenicului și în genul și interesele Maicii noastre, Biserica. ...

c) Starețul să fie prietenul liniștii și al rugăciunii, în așa măsură ca să te lipească și pe tine de Dumnezeu. (Cuviosul Paisie Aghioritul – Cale către cer, pg. 48-49)

12) Așa cum Bunul Dumnezeu Se poartă mereu cu noi cu dragoste și bunătate și ne cheamă în rai, așa și noi nu trebuie să ne purtăm în mod barbar cu semenii noștri și să ne odihnim cu gândul că trimitem suflete în rai cu felul nostru de a fi. (idem pg. 141)

13) Cei ce au mult discernământ au o nobilă dragoste și smerenie și chiar adevărul amar îl îndulcesc prin bunătatea lor, spunându-l cu multă simplitate și folosind astfel mai mult decât prin cuvinte dulci, precum medicamentele amare folosesc mai mult decât siropurile dulci. (idem pg. 142)

14) La trei luni după tunderea lui Paisie în mantie, veni la el din Moldovlahia un monah tânăr, anume Visarion. Acesta trecând pe la mulți pustnici din Athos și negăsindu-și printre ei povățuitor și stareț, veni în cele din urmă la Paisie și începu cu lacrimi să-i dea povețe pentru mântuirea sufletului și să-i arate un povățuitor încercat în viața duhovnicească.

Oftând adânc, Paisie începu a plânge și tăcând puțin, rugându-se în gând zise: „Frate, tu mă silești să vorbesc despre niște lucruri triste și-mi pricinuiеști dureri sufletului meu. Și eu, ca și tine, cu mare râvnă mi-am căutat povățuitor și nu am găsit. Din această pricină am încercat și încerc încă o mare durere. Iaca de ce te compățimesc, văzându-te cuprins de o mare întristare și-ți voi spune numai puține lucruri după slaba mea pricepere. Mântuirea sufletului, de care mă întrebi tu, nu poate fi dobândită fără un bun și adevărat povățuitor, care și singur să se silească a trăi după poruncile lui Dumnezeu și potrivit cu cuvântul Domnului care zice: „cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema”. Și în adevăr, cum ai putea conduce pe cineva pe calea, pe care tu nu ai umblat? Trebuie ca tu însuși să te lupți până la sânge contra tuturor ispitelor și patimilor sufletești și trupești, să biruiеști cu ajutorul lui Hristos poftele și mânia, să vindeci prin smerenie și rugăciune partea cea cugetătoare a sufletului de nebunie și mândrie, să învingi iubirea de plăceri, iubirea de slavă și iubirea de argint și toate celelalte patimi rele, având în această luptă de povățuitor și călăuză pe Domnul nostru Iisus Hristos, după cum se spune: când a fost scos Iisus în pustie, atunci El prin post, smerenie, sărăcie, priveghere și rugăciune și prin cuvintele Scripturilor Sfinte a învins pe satana și prin aceasta a pus cununa biruinței pe capul firii noastre, învățându-ne și dându-ne putere să biruim pe diavolul. I cel ce în toate acestea va urma cu smerenie și dragoste Domnului său, și va primi de la El slujba de a vindeca și alte suflete și a le povățui la poruncile Domnului, acela odată cu acestea va primi de la Domnul, pentru smerenia sa, și putere să biruiască amintitele patimi. Și când el va atinge aceasta, când după darul lui Hristos va străluci întrânsul asemenea har al Duhului lui Dumnezeu, atunci el va fi în stare să arate și ucenicului său cu fapta fără amăgire toate poruncile lui Hristos și toate virtuțile, și mai cu seamă cele mai însemnate dintrânsele: smerenia, blândețea, sărăcia pentru Hristos, îndelunga răbdare, în toate milostenie după putere, dragoste fierbinte către Dumnezeu și iubire nefățarnică către aproapele, din care se naște adevărata chibzuință duhovnicească.

Un astfel de povățuitor adevărat va învăța și pe ucenicul său să-și pună sufletul pentru toate poruncile lui Hristos. Și ucenicul văzând și auzind de la povățuitorul său toate cele arătate mai sus și urmându-i cu credință și cu dragoste, poate cu ajutorul lui Dumnezeu să împlinească sfaturile povățuitorului, să propășească în poruncile lui Hristos și să dobândească mântuirea.

Iată fratele meu, cel fel de povățuitor trebuie să ne găsim noi. Dar vai , dar noi trăim în vremuri nenorocite și această sărăcie duhovnicească au prevăzut-o cu duhul sfinții și purtătorii de Dumnezeu părinții noștri și din milă către noi și pentru întărirea noastră ne-au prevenit despre ea în scrierile lor. Astfel dumnezeiescul Simeon, Noul Teolog, zice: „Mai ales în vremea noastră sunt puțini de aceia, care ar putea să postească bine și mai ales să vindece suflete cugetătoare. A păzi postul și privegherea, a păstra chipul de dinafară al evlaviei, unii tot mai pot, ba mulți și cu cuvântul a povățui, dar a atinge aceea, ca prin smerenie și plâns neconținut să-și taie patimile lor, și a dobândi virtuțile, de aceștia sunt puțini. Afară de aceasta cuviosul Simeon recurge și el la Sfinții Părinți care zic: Cel ce voiește să taie patimile sale, acela cu plângere le taie, și cine vrea să dobândească virtuțile prin plâns, le dobândește.

De aici e limpede, că acel monah, care nu plânge toată ziua, nu taie nici patimile sale, nici virtuțile nu le dobândește și nu poate fi părtaș nici unor daruri. Căci una este virtutea și alta darurile. Același lucru îl spune și părintele cel mai apropiat de noi, luceafărul Rusiei, Prea Cuviosul Nil Sorschi, care studiind cu luare aminte dumnezeieștile Scripturi și observând nenorocita stare de lucruri din vremea sa și nepurtarea de grijă a oamenilor dă în precuvântarea cărții sale astfel de răspuns celor dornici de mântuire: „Se cuvine numaidecât să căutăm cu cea mai mare osteneală un povățuitor cunoscător; dacă un asemenea povățuitor nu se găsește, atunci Sfinții Părinți ne poruncesc să luăm învățătură din dumnezeiasca Scriptură și din învățăturile purtătorilor de Dumnezeu părinți, după însuși cuvântul Mântuitorului, care a zis: cercetați Scripturile și veți afla în ele viață veșnică. Și deși Prea Cuviosul Nil zice: aceasta numai în ce privește rugăciunea minții, dar nevoia de a avea un povățuitor iscusit se simte nu mai puțin și în lupta cu patimile rele și la împlinirea poruncilor dumnezeiești.

Așa dară fratele meu, din toate cele expuse mai sus se vede, că noi avem cea mai mare nevoie să învățăm cu smerenie și cu lacrimi ziua și noaptea din scripturile dumnezeiești și din cele ale părinților și sfătuindu-ne cu râvnitorii cei de un gând cu noi și cu părinții cei mai bătrâni, să ne deprindem a împlini poruncile lui Dumnezeu și a urma pildele Sfinților Părinților noștri, și numai așa, vom putea atinge mântuirea.

Ascultând cuvântarea lui Paisie, Visarion căzu la picioarele lui și începu să-l roage cu lacrimi să-l primească la el ca ucenic. Paisie fu adânc tulburat de această rugăciune. El ar fi dorit și însuși a se face ucenic dacă ar fi putut să-și găsească un povățuitor încercat. De aceea el refuză hotărâtor de a primi pe Visarion rugă necurmat trei zile pe Paisie să-i îngăduie a trăi cu dânsul. Mișcat în fine de lacrimile și smerenia lui Visarion, Paisie cedă și se învoi să-l

primească la dânsul, dar nu ca ucenic ci ca prieten ca să meargă împreună pe calea de mijloc, descoperind unul altuia voia lui Dumnezeu, după priceperea în ale Scripturii ce le-o va da Dumnezeu fiecăruia, îndemnându-se unul pe altul la împlinirea poruncilor dumnezeiești și la tot binele, tăindu-și voia unul față de altul, supunându-se unul altuia în toate cele folositoare pentru suflet, având un suflet și toate cele de trebuință obștești.

...Iar de povățuitor și călăuză a lor ei aveau Sfânta Scriptură și învățătura Sfinților Părinți. (Din „*Viața Sfântului Paisie de la Neamț*” scrisă de Protoiereul Serghie Cetfericov – ediția II 1940 – Sfânta Mănăstire Neamț)

15) ”Rugăciunea pocăinței adânci poate duce omul într-o astfel de stare unde să primească experiența libertății în Duhul Adevărului: „Și adevărul vă va face liberi”^{*20}. Această sfântă libertate, din nefericire este necunoscută celor mai mulți. Primul simptom al slobozeniei este neînclinarea de a stăpâni asupra oricui ar fi; următoarea treaptă – descătușarea lăuntrică de la stăpânirea altora asupra ta; iar aceasta nu din dispreț față de stăpânii și conducătorii de Dumnezeu rânduiți pentru viața exterioară a popoarelor, ci în virtutea fricii lui Dumnezeu ce nu îngăduie a călca porunca dragostei pentru aproapele.” (Arhimandritul Sofronie – „*Vom vedea pe Dumnezeu precum este*” pag. 167-168)

16) ”Întru slobozenia dară, cu care pre noi Hristos a slobozit stați, și nu iarăși sub jugul robiei vă puneți.”^{*21} Este ușor de înțeles că patima stăpânirii asupra fratelui are ca grabnică urmare pierderea propriei neatârării, la care, ce este mai înfricoșător se adaugă lepădarea Dumnezeului Dragostei, lipsirea de harul Duhului Sfânt. În adâncul sufletului celui ce robește se înfăptuiește o prăbușire în nimicnicia neființei. Asemănare cu Domnul a celor ce domnesc exclude stăpânirea de robi în care nu este viață vecinică, ba nici măcar vremelnică. Stăpânirea, de obicei se dobândește prin silnicie și crime. Unora ca acestora, care nu au dovedit milă, la Judecata de Apoi li se va potrivi principiul: „Cu ce măsură veți măsura, măsura-se-va vouă”^{*22}; și iarăși, „

17) La mărturia a doua pe care o aduc, că adică să nu cercetăm noi pe arhieriei, pe învățători și pe duhovnici, ci să-i ascultăm întru toate răspunde marele Vasile zicând că: „propovăduitorul cuvântului, fie el Învățător, fie Arhiepiscop, trebuie cu multă luare aminte și cu multă cercare și cu scop plăcut lui Dumnezeu să spună totdeauna cuvântul și să facă tot lucrul, ca unul care trebuie să fie cercat prin cuvânt și prin faptă și de către supușii lui”.

Și iarăși: „Se cuvine ascultătorilor, care sunt învățați în Scripturi să cerce cu dreaptă socoteală, acelea pe care le zic dascălii și câte sunt de acord cu Scriptura să le primească, iar pe cele care nu sunt să le lepede, iar de cei care stăruie în aceste învățături să (se) depărteze și mai mult.” Și iarăși, în altă parte zice: „Se cuvine ca celor ce au multă cunoștință în Scripturi să cunoască pe sfinți din

²⁰ Ioan 8, 32.

²¹ Galateni 5, 1.

²² Matei 7, 2.

roadele Duhului Sfânt și din darurile pe care le au. Și pe cei ce au aceste daruri să-i primească, iar de cei care nu le au să se depărteze.”

Și iarăși zice: „Nu se cade omul să se lase răpit, așa simplu și cum s-ar întâmpla de cei ce fățarnicesc adevărul, fără să cerceteze; ci să cunoască pe fiecare după felul învățaturii și după oglinda dumnezeieștilor Scripturi.”

Și iarăși: „se cuvine ca tot cuvântul și tot lucrul să fie încredințat și adevărit cu mărturia de Dumnezeu insuflatelor Scripturi, ca să le cunoască cei buni și să se rușineze cei răi”.

La a treia parte a împotrivirii răspunde dumnezeiescul Gură de Aur zicând:

Rău lucru este pretutindeni a nu avea cineva stăpân și cap, ci pricină a multor nenorociri și început a toată neorânduiala și tulburarea; totuși nu-i mai mic răul ca cei supuși să nu se supună stăpânitorului. Dar ar putea spune cineva că se află și un al treilea rău, când întâi-stătătorul și conducătorul s-ar întâmpla să fie rău. Ci eu știu că acesta nu este un mic rău, ci mult mai rău decât a nu avea cineva deloc stăpân. **Că e mai bine să nu fi condus de cineva decât să fii condus de un stăpân rău.** Fiindcă cine nu are conducător peste el de multe ori se izbăvește și de multe ori se primejduiește; dar cine are întâi-stătător rău, totdeauna se va primejdui, căzând în gropi și în prăpastie. Cum dar zice: Ascultați de mai marii voștri și vă supuneți lor?

Pricina pentru care Pavel a zis este următoarea. Pentru că mai înainte a zis despre conducători, aceste laude: „văzând bunele roade ale vieții lor virtuozose și împreună petrecerea lor urmați-le credința”; apoi după ce i-a arătat că sunt drepti întru toate, a zis: „ascultați pe mai marii și întâi-stătătorii voștri și vă supuneți lor” [(pag. 104-105) din cartea „*Despre Dumnezeiasca Împărtășanie cu Preacuratele lui Hristos Taine*” scrisă de Sf. Nicodim Aghioritul – tradusă de P. Petroniu Tănase]

18) Plânsul pentru păcate este al doilea caracter pe care trebuie să-l aibă adevăratul povățuitor: (purtătorul de har al dragostei)

-Însă a păzi acest har, a rămâne credincios în toate cele ce ne-a învățat, nu este cu puțință fără un adânc plâns de ani de zile. Cine gândește altfel, pe acela Părinții noștri nu l-ar încuviința. Iar noi ne străduim să rămânem în predania sfintei vieți moștenite de la ei. (*Vom vedea pe Dumnezeu așa cum este* -Arhimandrit Sofronie - pag 69-70)

Acolo unde dragoste nu este lacrimi nu vor fi, chiar dacă nevoia va lua forme extreme: meditații stăruitoare, posturi îndelungate, condiții aspre de viață în îndepărtare de restul lumii. Astfel deilde nu puține aflăm și în Occidentul Creștin și în Orientul necreștin” (idem pg. 72)

Chiar de ar fi să te spânzuri de limbă, să nu crezi că ai ajuns la ceva în rânduiala ta, dacă n-ai dobândit darul lacrimilor. Căci până atunci, lumii slujești într-ascuns, adică cu cele lumești petreci, și lucrul lui Dumnezeu îl face omul tău

cel din afară. Iar cel dinăuntru este încă neroditor. Rodul lui începutul îl are în lacrimi. (Sf. Isaac Sirul, Cuv. XV)

19) pentru că acum, prin lepădarea lucrurilor celor pământești, te-ai arătat cinstit înaintea lui Hristos – ci să fii cu multă purtare de grijă și economie, ca să afli viețuirii tale drept povățuitor un bărbat nerătăcit, care știe să călăuzească bine pe cei ce merg către Dumnezeu, plin de fapte bune, având ca mărturie a dragostei pentru Dumnezeu chiar faptele sale și cunoștința dumnezeieștilor Scripturi. Să fie sârguincios, neiubitor de argint, iubitor de Dumnezeu, iubitor de săraci, nemânios, nepomenitor de rău, râvnitor spre zidirea celor ce se apropie către el, nemăritor în deșert, nemândru, neplecat spre lingușire, de neclintit, necinstind nimic mai mult decât pe Dumnezeu. (din *Cartea Ascultării* – Sf. Paisie Velicicovschi pg. 11. ed. 97)

20)...Rușineze-i pe aceștia și Iov, fie ca să aibă aceeași grijă de cei supuși ca și acela, fie ca să renunțe la o astfel de supraveghere, deoarece nu știu să facă aceleași lucruri ca și acela și nu voiesc să depună aceeași străduință pentru cei de sub grija lor. Căci dacă acela, voind ca fiii săi să fie curați și de întinăciunile din cuget, aducea în fiecare zi jertfe pentru ei, zicând: „Se poate ca fiii mei să fi cugetat în inima lor împotriva pentru Dumnezeu”,*²³ cum îndrăznesc aceștia, care nu pot deosebi nici măcar păcatele văzute, pentru că praful din lupta cu patimile întunecă încă judecata lor, să a asupra lor supravegherea altora, și cum primesc să tămăduiască pe alții, până ce nu și-au tămăduit încă patimile lor și încă nu pot, pe temeiul biruinței lor, să-i călăuzească pe alții de asemenea la biruință? (Fil 01 Sf. Nil Ascetul cap 23)

21) Căci trebuie mai întâi să se lupte cu patimile și cu multă trezvie să-și întipărească în memorie cele întâmplare în cursul lupte-i, ca apoi, pe baza celor ce li s-au întâmplat lor, să învețe pe alții cele ale luptei și să le facă biruința mai ușoară, zugrăvind-le de mai înainte cursul și meșteșugul războiului. (Fil.01 Sf. Nil Ascetul – Cap 24)

22) De aceea vasul de spălat din templu îl țin boii, iar sfeșnicul s-a turnat întreg și a fost bătut din ciocan.*²⁴ Sfeșnicul arată că cel ce vrea să lumineze pe alții, trebuie să fie solid din toate părțile și să nu aibă nimic ușor sau gol; și să fie ciocănite afară toate cele de prisos, cari nu pot folosi ca pildă a unei vieți fără prihană, celor ce ar privi. Iar boii de sub vasul de spălat arată că cel ce ia asupra sa o astfel de lucrare, nu trebuie să lapede nimic din cele ce vin asupra lui, ci să poarte și poverile și întinăciunile celor mai mici, până ce este neprimejdios de a le purta. Căci desigur dacă vrea să facă curate faptele celor ce vin în preajma lui, e de trebuință să primească și el oarecare întinăciune; de vreme ce și vasul de spălat, curățind mâinile celui ce le spală, primește însuși întinăciunea aceluia. Cel ce vorbește despre patimi și-i curăță pe alții de astfel de pete, nu poate trece peste ele nemurdărit; căci însăși amintirea obișnuiește să întineze cugetarea celui ce vorbește despre el. Pentru că chiar dacă nu se întipăresc chipurile lucrurilor

²³ Iov 1, 5.

²⁴ Exod 25, 31 urm

urâte în semne săpate mai adânc, totuși întinează suprafața minții, tulburându-o prin desfășurările cuvântului ca prin niște culori necurate.

Povătuitorul mai trebuie să aibă și știință, ca să nu-i fie necunoscută niciuna din uneltirile vrăjmașilor și să poată să dea la lumină laturile ascunse ale războiului, celor încredințați lui. În felul acesta, descriindu-le de mai înainte cursele vrăjmașului, le va face biruința neostenicoasă și-i va scoate încununăți din luptă. Dar e rar un povătuitor ca acesta și nu se găsește ușor. (Fil. 01. Sf Nil Ascetul – Cap 28)

23)Iată cum îi arată Dumnezeu lui Iezechiel slujba de învățător, învățându-l ce fel din cel fel să-i facă pe învățacei: „Iar tu fiul omului, zice, ia-ți ție o cărămidă și o pune înaintea feții tale, și închipuiește pe ea cetatea Ierusalimului”.*²⁵ Prin aceasta ne dă să înțelegem că învățătorul face pe învățacel, din lut biserică sfântă. Bine s-a spus și cuvântul: „pune-o înaintea feții tale”, căci îmbunătățirea învățacelului va merge repede de va fi pururi în vederea învățătorului. Pentru că înrâurirea neîncetată a pildelor bune întipărește chipuri foarte asemănătoare în sufletele cari nu sunt prea învățate și înăsprite... (idem. Cap 36)

24)Se întâmplă uneori că învățătorul e dat spre necinstire, suferind încercările pentru cei ce s-au folosit duhovnicește. Căci „noi, zice, suntem necinstiți și ocărăți și neputincioși, iar voi v-ați făcut slăviți și puternici în Hristos”.*²⁶ (Fil. 4. – Sf. Ioan Carpatiul 35.)

24)Cel ce nu a îmbrăcat chipul Domnului nostru Iisus Hristos, al Omului ceresc și Dumnezeu, peste omul rațional și mintal, cu bună simțire și întru cunoștință, e încă numai sânge și carne. El nu poate primi simțirea slavei duhovnicești prin cuvânt (rațiune), precum nici cei orbi din naștere nu pot cunoaște numai prin cuvânt (rațiune) lumina soarelui.

Cel ce aude, vede și simte astfel, cunoaște puterea celor zise, ca unul ce poartă chipul celui ceresc*²⁷, și a urcat la bărbatul desăvârșit, al plinătății lui Hristos*²⁸. Și fiind așa, poate să și călăuzească bine, în calea poruncilor lui Dumnezeu, turma lui Dumnezeu. Dar cel ce nu cunoaște astfel și e altfel, e vădit că nu are nici simțurile sufletului deschise și sănătoase. Acestuia mai bine îi va fi să fie călăuzit decât să călăuzească cu primejdie. (Fil 6. – Sf. Simeon Noul Teolog, cele 225 de capete – 53. și 54.)

25)Iar în vremea turburării fratelui ce ți se împotrivesc, păzește limba ta ca să nu grăiască nicidecum ceva întru mânie; și nu lăsa inima ta să se înalțe împotriva lui, ci adu-ți aminte că fratele și mădularul în Hristos și chipul lui Dumnezeu e ispășit de vrăjmașul nostru comun, și ai milă de el ca nu cumva robindu-l diavolul prin lovitura iuțimii, să-l omoare cu ținerea de minte a răului și din negrija noastră să se piardă sufletul lui pentru care a murit Hristos. Gândește-te că și tu ești supus aceleiași judecăți ale mâniei și, cunoscând neputința ta, ai milă de fratele tău și mulțumește că ți s-a dat prilejul să ierți, ca

²⁵ Iezechiel 4, 1.

²⁶ I Cor. 4, 10.

²⁷ I Cor. 15, 49.

²⁸ Efeseni 4, 13.

să-ți fie iertate și ție de Dumnezeu cele mai mari și mai multe. „Iertați și vi se va ierta vouă”²⁹. Socotești oare că se va vătăma fratele tău prin îndelunga ta răbdare? Dar Apostolul poruncește să biruim răul cu binele³⁰; nu răul cu răul. Căci și părinții spun: ”Când, certând pe altul, ești stârnit spre mânie, ai împlinit patima ta”. Și nici un om înțelept nu dărâmă casa sa ca să zidească pe a altuia. (Fil. 9. – Ava Dorotei - Diferite Epistole – B. 2.)

26) Altul este cuvântul faptei și altul, cuvântul cel frumos. Și fără cercarea lucrurilor, înțelepciunea nu știe să-și împodobească cuvintele ei și să vorbească adevărul, pentru că nu-l cunoaște pe acesta. **Nici nu poate să descopere cineva virtutea, dacă el însuși nu a făcut niciodată experiența ei.** *Cuvântul din faptă este o vistierie a nădejzii, iar înțelepciunea nefăptuitoare este un depozit al rușinii.*

Precum un artist zugrăvește apa pe pereți, dar nu-și poate alina setea cu apa aceea, și precum un om vede visuri frumoase, așa face și cuvântul nefăptuitor. Cel ce grăiește din cercarea lucrului său despre virtute, împărtășește din ea și celui ce ascultă, precum împărtășește cineva din banii câștigați de el.

Și cel ce seamănă învățătura, din cele dobândite de el, în urechile celor ce-l ascultă, deschide gura cu îndrăzneală către fii săi duhovnicești, precum bătrânul Iacov a spus lui Iosif: „Iată ți-am dat o parte mai mare decât fraților tăi; e cea pe care am luat-o cu sabia și cu arcul meu de la Amorei”³¹. (Fil 10. - Sfântul Isaac Sirul – **Cuvântul I** - pag. 32. *Editura Institutului Biblic* 1981)

27)

DD Vătămarea ce o aduce falsul povățuitor

1) Fă-te către toți ascultător, în tot lucrul bun, numai de cei agonisitori, de cei zgârciți și de mireni, să nu ascuți, ca nu cumva să faci lucru drăcesc. (Sf. Isaac Sirul Cuvântul VII)

2) Și să nu mergi în cărările celor mânioși și arțăgoși, ca nu cumva de mânie să ți se umple inima ta și sufletul să ți-l stăpânească întunericul rătăcirii. Să nu locuiești împreună cu cel trufaș, ca să nu fie luată din sufletul tău lucrarea Sfântului Duh și să se sălășluiască în el toată patima cea rea. (Sf. Isaac Sirul. Cuvântul VII)

3) Căci nu e cu putință celor de jos să tămăduiască vreodată pe cei ce zac pe pământ. (Sf. Ioan Scărarul – Cuvânt către păstor Cap I ...6.)

²⁹ Luca 6, 37.

³⁰ Romani 12, 21.

³¹ Facerea 48, 22.

4)Am văzut întâi-stătător, lăsându-se, dintr-o smerenie adâncă, sfătuit în unele lucruri de fiii săi. Și am văzut pe altul voind să le arate acelora, din mândrie, neînțeleapta lui înțelepciune și râzând de ei. (idem, VIII 39.)

5)Nu este drept ca lupul să păzească oile și nu e neprimejdios ca cei pătimași să conducă pe cei pătimași. (idem, XI 46.)

6)Neplăcută priveliște este vulpea pentru păsări. Dar nimic nu e mai neplăcut decât un păstor care se înfurie. Cea dintâi turbură păsările; al doilea turbură și pierde sufletele cuvântătoare. (idem, XI 47.)

7)Ia seama să nu cercetezi cu deamănuntul lucrurile cele mai mici, căci nu vei fi următor lui Dumnezeu. (idem, XI 48.)

8)Cel ce se poartă barbar, chipurile deoarece astfel folosește duhovnicește sufletele, este mai rău decât Dioclițian, pentru că acela a fost idolatru și nu creștin. (Cuviosul Paisie Aghioritul – Cale către cer pg. 141-142)

9)Omul pătimaș când muștră pe cel egoist este ca și cum ar lovi tunul în piatră de amnar și ar scoate foc. Iar dacă cel fără discernământ îl muștră pe cel sensibil mult îl rănește. Aceasta ar fi cum un om sălbatec ar lua o perie de sârmă și ar curăța o mică urdoare de la ochiul unui prunc. (idem pg. 142)

10)Tot astfel cel ce predică în mod egoist și cu tulburare (din patimile sale) cuvântul lui Dumnezeu se aseamănă cu ariciul care duce boabe de struguri în țepii lui ca să-și hrănească puii săi însă, mișcându-se mai nervos, mai mult își rănește puii săi mai ales când sunt sensibili decât îi hrănește. (idem. pg 142)

11)Având de gând să ne plecăm grumazul în Domnul și să credem altuia, în scopul smeritei cugetări sau al mântuirii de la Domnul, înainte de intrare (în stadion), dacă se află în noi vreo neîncredere și vreun gând (de îndoială), să cercetăm pe întâi-stătător și să-l judecăm și, ca să zic așa, să-l cercăm, ca nu cumva încredințându-ne corăbierului ca unui cârmaci și celui pătimaș ca unui fără patimi și mării ca portului, să ne pricinuim un naufragiu sigur. Iar după intrarea în stadionul evlaviei și al supunerii, să nu mai judecăm pe povățuitorul cel bun al luptei noastre în nici o privință, chiar dacă am vedea în el ca într-un om unele ușoare greșeli. Căci de nu judecându-l, la nimic nu ne va folosi supunerea. (Fil. 9. Cuvânt către Păstor – Cap VII Sf. Ioan Scărarul)

12)Ceea ce am spus referitor la pustnicie și la reclusiune, trebuie să spunem și referitor la ascultarea față de un bătrân, așa cum se făcea în monahismul de odinioară: o asemenea ascultare nu este dată și vremii noastre.

-Sfântul Ioan Casian spune că părinții din Egipt, a căror viață mănăstirească era deosebit de înfloritoare și dădea naștere la roade spirituale uimitoare, „afirmau că este bine să fii direcționat spiritual și dirijat de cei ce sunt cu adevărat înțelepți și ei preaseră că acest lucru este un mare har al Sfântului Duh.

Condiția esențială pentru asemenea supunere este prezența unui dascăl pnevmatofor care este în stare, prin voia Sfântului Duh, să corecteze viața căzută a celui ce este supus întru Domnul și împreună cu această voie căzută, toate patimile. Este evident că și în voința căzută și coruptă a omului o înclinare spre toate patimile. Este evident că voința căzută, care se poate redresa cu succes prin

voia Duhului Sfânt, nu poate fi îndreptată de către un dascăl care el însuși este rob patimilor.

„Dacă tu vrei să renunți la lume”, zice Sfântul Simeon Noul Teolog călugărilor din timpul său, „și să înveți a trăi după Evanghelie, nu te da pe mâna unui dascăl fără de experiență sau robit de patimi, ca nu cumva să deprinzi de la el în locul vieții evanghelice o viață drăcească. Căci învățătura dascălilor buni este bună, iar a dascălilor răi este rea. Semințele rele vor produce cu siguranță roade rele. Orice om orb crea vrea să-i călăuzească pe alții este un impostor și îi aruncă pe cei ce-l urmează în prăpastia pierzării după cuvântul Domnului: „Dacă orb pe orb va călăuzi, amândoi vor cădea în groapă”^{*32}

Într-o altă împrejurare, acest mare slujitor al lui Dumnezeu, după ce l-a sfătuit pe un călugăr să trăiască după povețele părintelui său duhovnicesc, adaogă: „desigur, trebuie să procedeze astfel, cel ce știe că părintele său duhovnicesc este în comuniune cu Duhul Sfânt, că nu va spune nimic împotriva voii lui Dumnezeu, ci va propovădui, după darul pe care l-a primit și după puterea de a înțelege a ucenicului său, ceea ce-i place lui Dumnezeu și ceea ce este folositor sufletului; astfel se va afla în penibila situație a celor ce ascultă de oameni și nu de Dumnezeu.” În acest sens Apostolul poruncește: „Nu vă faceți robi oamenilor”^{*33} Ascultarea îl formează pe cel ascultător după imaginea celui ce-l povățuiește: „Și zămisleau oile cum erau nuiielele și fătau oile miei pestriți, târcați și negri”^{*34}.

Bătrânii care-și iau asupra lor sarcina sfinților stareți de odinioară, dar fără a avea darurile lor spirituale, trebuie să înțeleagă că intențiile lor, gândurile lor și concepțiile lor asupra mării lucrări călugărești, ascultarea, sunt false. Se știe clar: felul lor de a gândi, înțelepciunea și știința lor nu sunt decât orbire și nălucire drăcească care nu vor întârzia să producă fructe de aceeași natură în cel pe care-l conduc. Pretenția lor exagerată nu va putea trece nedescoperită decât o oarecare vreme, pentru începătorul neexperimentat ce se află sub povățuirea lor, dacă acesta are puțină inteligență și se ocupă cu lectura cărților sfinte cu dorința sinceră de a se mântui. Mai devreme sau mai târziu, această impostură va fi descoperită cu putere, ducând la o ruptură foarte penibilă și la relații neplăcute între bătrân și ucenic, și le va provoca și unuia și altuia serioase tulburări psihice.

Este teribil să iei asupra ta, din îngâmfare și din proprie inițiativă, obligații pe care nu le poți îndeplini decât cu mandat de la Sfântul Duh și cu ajutorul Său, este teribil să te prezinți ca un purtător de Duh Sfânt până când legăturile cu satan nu sunt încă rupte și până când ești întinat de el. O asemenea comedie și ipocrizie sunt înspăimântătoare. Ele sunt dezastruoase atât pentru tine însuși, cât și pentru semenul tău. Sunt o crimă și o blasfemie față de Dumnezeu.

³² Matei 15, 14.

³³ I Corinteni 7, 23.

³⁴ Facere 30, 39.

Este de prisos să cităm exemplul Avvei Zaharia care, fiind supus unui bătrân fără experiență, Carion, tatăl său după trup, a atins perfecțiunea monahală, sau a sfântului Accaciu care și-a câștigat mântuirea pe lângă un bătrân care și-a condus ucenicul fără de vreme în mormânt, bătându-l cu bastonul cu o cruzime inumană. Amândoi erau, cu siguranță, supuși unor bătrâni incompetenți, dar erau conduși de învățăturile Părinților purtători de duh, cât și de exemple deosebite de edificatoare ce le aveau sub ochii lor. Aceste cazuri sunt în afara rânduielii comune și a regulii generale.

„Felul de a lucra al Providenței, spune Sf. Isaac Sirul, este total diferit de ordinea comună omenească. În ce te privește, ține-te de ordinea comună.”

Poate ni se va răspunde: „credința novicelui poate suplini lipsurile bătrânului”. Acest lucru nu este adevărat. Doar încrederea în adevăr te salvează, alăturarea credinței la minciună și la nălucirile drăcești duce la ruină, după învățătura Apostolului. „N-au primit iubirea adevărului, ca ei să se mântuiască. Și de aceea, Dumnezeu le trimite o lucrare de amăgire, ca ei să creadă minciunii, zice el referitor la cei ce se pierd de bună voie. Ca să fie osândiți toți cei ce n-au crezut adevărul, ci le-a plăcut minciuna”³⁵. „După credința voastră fie vouă!”³⁶ le-a spus Domnul, Adevărul întrupat, la doi orbi, iar aceștia s-au vindecat de orbirea lor. Minciuna și ipocrizia n-au dreptul să repete cuvintele Adevărului Întrupat, pentru a-și justifica conduita criminală prin care îl pierd pe aproapele lor.

Sunt cazuri – dar foarte speciale – în care credința, prin purtarea de grijă specială a lui Dumnezeu, a putut lucra prin intermediul păcătoșilor și chiar să ducă la mântuirea lor. (.....) .. dar ne vom înșela amarnic dacă vom lua aceste cazuri drept modele de urmat. Pentru a ne călăuzi Domnul ne-a dat legea lui Dumnezeu, adică Sfânta Scriptură și scrierile Sfinților Părinți. Sfântul Pavel declară categoric: „Fraților, vă poruncim în numele Domnului nostru Iisus Hristos, să vă feriți de orice frate care umblă fără de rânduială și nu după predania pe care ați primit-o de la noi”³⁷, prin predanie înțelegem tradiția ascetică și morală a Bisericii cuprinsă în Sfânta Scriptură și în scrierile Sfinților Părinți.

Avva Pimen ne cere să ne rupem cu un bătrân, dacă petrecerea cu el se arată vătămătoare de suflet, evident, că bătrânul în cauză încalcă tradiția morală a Bisericii. (.....)

Ascultarea mănăstirească așa cum era practică de către călugării de odinioară este o taină duhovnicească înaltă.

Nouă ne este imposibil de a o imita în întregime. O putem doar contempla cu venerație și prudență, și să ne-o asumăm în Duh. (....)

³⁵ II Tesaloniceni 2, 10-12.

³⁶ Matei 9, 29.

³⁷ II Tes. 3, 6.

Avva Pimen ne cere să ne rupem cu un bătrân, dacă petrecerea cu el se arată vătămătoare de suflet, evident, că bătrânul în cauză încalcă tradiția morală a Bisericii. (...) (Sf. Ignatie Brancianinov *Din: „Firimiturile ospățului”* Cap. XII născut 1807)

13)Zis-a iarăși: a învăța pe aproapele, este al unuia ce este sănătos și nepătimaș, fiindcă ce trebuință este zidească cineva casa altuia și să o risipească pe a sa. (Din Pateric – Pentru Avva Pimen)

14)Zisa Avva Macarie: dacă dojenind pe cineva, te vei porni spre mânie, împlinești patima ta; căci nu cumva pe alții să-i mântuiești și pe tine să te prăpădești.” (Din Pateric)

15)Zis-a iarăși: primejdios este să învețe cel ce nu a trecut viața cea lucrătoare. Căci precum de va avea cineva o casă putredă, primind străini, îi va vătăma cu căderea casei, așa și aceștia nezdindu-se pe sine mai înainte și pe cei ce sau apropiat de dânșii îi vor prăpădi. Fiindcă cu cuvintele i-au chemat spre mântuire, iar cu răutatea năravului au făcut strâmbătate celor ce le-au urmat. (*PATERICUL EGIPTEAN* – ed. 1990. Pentru Maica Singlitichia)

16)Căci dacă nimic nu l-a cruțat pe Eli de mânia lui Dumnezeu, nici bătrânețea cinstită, nici vechea îndrăznire, nici cinstea preotească, fiindcă n-a purtat grijă de îndreptarea fiilor săi, cum vor scăpa acum de o asemenea mânie cei ce nu se bucură la Dumnezeu nici de încrederea datorită vechilor fapte și nu cunosc nici chipul păcatului sau calea îndreptării, ci s-au apucat neîncercați de un lucru așa de înfricoșat, numai pentru dragostea de slavă. De aceea muștrând Domnul la aparență pe farisei, le zice: „Vai vouă cărturarilor și fariseilor fățarnici, că înconjurați marea și pământul, ca să faceți un prozelit, și când îl aflați, îl faceți pe el fiul gheenei, îndoit decât voi”^{*38}. Căci de fapt prin înfruntarea aceloră îi muștră pe cei ce vor fi stăpâniți pe urmă de aceleași greșeli, ca, luând aminte la acel „vai”, să-și înfrâneze pofta lor necuvenită după slava de la oameni, dându-și seama că amenințarea lor este mai înfricoșată... (*Filocalia 01*- Sf. Nil Ascetul, Cap 23 - Sibiu, 1947)

17)Fiindcă atunci când socotesc că e ușor să poruncească cu cuvântul, deși sunt grele cele poruncite, dar nu se încumetă să învețe cu fapta, ei fac vădit tuturor scopul lor, că își însușesc adecă această conducere nu străduindu-se ca să folosească celor ce vin la ei, ci ca să-și împlinească propria plăcere. Învețe cei ce vreau, de la Avimelec și Ghedeon, că nu cuvântul, ci fapta duce pe începători la imitare. Cei dintâi, adunând o sarcină de lemne, după ce a purtat-o, a zis: Face-ți și voi în felul în care m-ați văzut pe mine”^{*39}. Iar celălalt, învățându-i să facă o treabă ostășească și făcând însuși întâi acest lucru a zis: „Să vă uitați la mine și așa să faceți”^{*40}. De asemenea Apostolul zice: „Trebuințelor mele și ale celor ce sunt cu mine au slujit mâinile acestea.”^{*41} Dar însuși Domnul făcând și apoi

³⁸ Matei 23, 16/Biblia 1914

³⁹ Judecători 9, 48.

⁴⁰ Judecători 7, 17.

⁴¹ Fapte 20, 34.

învățând, pe cine nu î-l convinge să socotească mai vrednică de crezare învățătura cu fapta, decât pe cea prin cuvinte? Aceia însă închid ochii la aceste pilde și poruncesc cu îngâmfare cele ce sunt de făcut. (Fil. 01 Sf. Nil Ascetul, Cap. 25)

18)...Iar că e propriu oamenilor ușurateci, cari n-au de la ei înșiși nici un folos, să ia asupra lor ușor conducerea altora, e vădit și din experiență. Căci nu s-ar îndemna cineva, care a gustat liniștea și a început cât de cât să se ocupe cu contemplația, să-și lege mintea de grijile celor trupești, desfăcându-o de la cunoștință și trăgându-o spre lucrurile pământești, odată ce se află în cele înalte. Lucrul acesta e și mai vădit din acea pildă, așa de vestită, pe care le-a spus-o Iotam Sichemiților, zicând: „Au plecat odată copacii pădurii să-și ungă peste ei împărat. Și au zis către vița: Vino și împărățește peste noi. Și a zis vița: Lăsa-voiu eu oare rodul meu cel bun, pe care l-a slăvit Dumnezeu și oamenii, ca să merg să stăpânesc peste copaci”? De asemenea n-a primit nici smochinul pentru dulceața lui, nici măslinul pentru uleiul lui. Mărăcinele însă, lemn neroditor și spinos, a primit stăpânirea, o stăpânire care nu avea nici în ea și nu afla nici în copacii supuși, nimic care să o facă plăcută.*⁴² Căci pilda spune nu de copacii Raiului, ci de ai pădurii, că au lipsă de conducere. Astfel precum vița, smochinul și măslinul n-au primit să stăpânească peste copacii pădurii, bucurându-se mai mult de rodul lor decât de cinstea domniei, tot așa cei ce văd în ei vreun rod al virtuții și simt folosul lui, chiar dacă îi vor silii mulți la această domnie, nu primesc, prețuind mai mult folosul lor decât conducerea altora.

Iar blestemul, pe care li l-a vestit în parabolă mărăcinele copacilor, vine și asupra oamenilor cari fac la fel cu aceia. „Căci sau va ieși, zice Scriptura, foc din mărăcine și va mistui copacii pădurii, sau va ieși din copaci și va mistui mărăcinele”. Așa și între oameni odată ce s-au făcut învoieli nefolositoare, neapărat va urma o primejdie, atât pentru cei ce s-au supus unui învățător neîncercat, cât și pentru cei ce au primit stăpânirea în urma neatentei ucenicilor. De fapt neisclăzirea învățătorului pierde pe învățăcei. Iar negrija învățăceilor aduce primejdie învățătorului, mai ales când la neștiința aceluia de adaogă trândăvia lor. ...

Căci dintre toate lucrurile cel mai ostenitor este să conduci sufletele. Cei ce stăpânesc peste dobitoacele cele necuvântătoare, nu au nici o împotrivire din partea turmelor și de aceea lucrul lor merge de cele mai multe ori bine. Dar celor ce sunt puși peste oameni, felurimea năravurilor și viclenia gândurilor le face foarte grea conducerea, și cei ce o primesc trebuie să se pregătească pentru o luptă foarte obositoare. (Fil. 01 Sf. Nil Ascetul - Cap 26 și 27)

19) Acestea le spun, nu oprind pe vreunii de-a conduce, nici împiedicându-i de-a călăuzi pe unii dintre tineri la evlavie, ci îndemânându-i ca mai întâi să ia asupra lor deprinderea virtuții, pe măsura mărimii lucrului. Să nu se apuce dintr-odată de acest lucru, gândindu-se la partea lui cea plăcută și la slujirea ce le-o

⁴² Judecători 9, 7. urm

face învățăceii, ca și la fama ce și-o vor agonisi la cei dinafară, fără să se gândească și la primejdia care urmează. Și să nu prefacă, înainte de așezarea păcii, uneltele de război în unelte de plugărie. După ce am supus adică toate patimile și nu ne mai turbură dușmanii din nici o parte și astfel nu mai e trebuință să folosim uneltele în slujbă de apărare, bine este să plugărim pe alții. Dar până ce ne stăpânesc patimile și dăinuiește războiul împotriva cugetului trupesc, nu trebuie să ne luăm mâinile de pe arme, ci neîncetat trebuie să ne ținem mâinile pe ele, ca nu cumva viclenii, folosind odihna noastră ca vreme de năvală, să ne robească cu cruzime. ... (Fil. 01 – Sf. Nil Ascetul – Cap. 31)

20) De fapt, cei ce iubesc acest lucru, dorind să apară înconjurați de mulțime și să fie purtați pe mâini și să se înfățișeze cu toată pompa de care sunt înconjurați învățătorii, îmbrăcați în fățarnicie teatrală, dacă vreau să nu fie părăsiți de cei care fac această slujbă, trebuie să le dăruiască multe pentru împlinirea plăcerilor lor și să fie cu îngăduință față de poftetele lor. Ei trebuie să facă asemenea unui vizitiu care dă frâu liber cailor și îi lasă pe drumul voilor lor, din care pricină aceștia îl duc prin gropi și în prăpăstii, poticnindu-se de toate câte le vin în cale, nefiind nimeni care să-i oprească și să-i împiedice din pornirea lor fără rânduială.

Dar să audă unii ca aceștia pe fericitul Iezechil, care îi plânge pe cei ce procură mijloace pentru plăcerile altora, și se potrivesc voilor fiecăruia, îngrămădindu-și lor pe „vai”. Căci zice: „Vai de cele ce cos perinuțe pentru toate coatele și fac văluri pentru orice cap de orice vârstă, spre a pierde suflete pentru o mână de orz și pentru o bucată de pâine”⁴³. La fel și aceștia, adunându-și cele de trebuință din dani și îmbrăcându-se în veșminte cusute din stofe moi, rușinează prin vălurile lor pe cei ce trebuie să se roage sau să tâlcuiască Scriptura cu capul descoperit, feminizând starea bărbătească și pierzând suflete pe care nu trebuia să le omoare. Ar trebui să asculte aceștia mai ales de Hristos, adevăratul Învățător, respingând cu toată puterea slujba de conducere a altora. Căci zice acela către învățăceii Săi: „Iar voi să nu vă numiți Rabi”⁴⁴. Dacă lui Petru, lui Ioan și întregii cete a Apostolilor, le-a dat sfatul să stea departe de asemenea vrednicie, cine va fi acela care să se închipuiască pe sine mai presus de ei și să se socotească în stare de o vrednicie de la care au fost opriți aceia? Sau poate, zicându-le să nu se cheme Rabi, nu îi oprește de a fi, ci numai de a se numi? (idem Cap 34)

21)... Când cărturarii „ortodocși” reiau învățătura celor pseudo-patristici sau își fac propriile cercetări în același duh raționalist, rezultatul poate fi tragic; căci astfel de cărturari pot fi luați de mulți drept „purători de cuvânt ai ortodoxiei”, și afirmațiile lor raționaliste drept parte a unei viziuni „autentic patristice”, înșelând astfel pe mulți creștini ortodocși. Părintele Alexander Schemann, de pildă, în vreme ce pretinde a fi eliberat de captivitatea apuseană, care -

⁴³ Iezechil 13, 18.

⁴⁴ Matei 23, 8.

necunoscând adevărata tradiție patristică a secolelor recente (ce se găsește mai mult în mănăstiri, decât în academii)-, își închipuie că a dominat complet teologia ortodoxă a vremurilor moderne, a ajuns el însuși un captiv al ideilor raționaliste protestante privind teologia liturgică, așa cum bine a arătat protoprezbiterul Mihail Pomazanski, un autentic teolog patristic al acestor zile.

Din nefericire, o astfel de demascare vădită încă nu a fost făcută și pseudo-cărturarului Sfinților ruși și al Sfinților Părinți, G. P. Fedotov, care își închipuie că Sf. Serghie „a fost cel dintâi sfânt rus care poate fi catalogat ca mistic” (ignorând astfel cele patru secole de Părinți ruși care l-au precedat, la fel de „mistici”), ce caută zadarnic „originalitatea” în „opera literară” a Sf. Nil de Sora (arătând cu aceasta că nici măcar nu înțelege semnificația tradiției în ortodoxie), îl calomniază pe marele Sfânt ortodox, Tihon din Zadonsk, ca fiind un „fiu al Barocului Apusean, mai degrabă decât un moștenitor al spiritualității răsăritene”, și încearcă, cu multă stângăcie, să facă di Sf. Serafim [din Sarov] (care în realitate se situează uimitor de bine în tradiția patristică, încât cu greu poate fi deosebit de marii Părinți ai pustiei egiptene) un fel de fenomen „specific rus”, care a fost „primul reprezentant cunoscut al acestei clase de bătrâni duhovnicești (stareți) din Rusia” și înainte-mergătorul noii forme de spiritualitate care va urma monahismului ascetic simplu”.

Din nefericire, consecințele unei astfel de pseudo-erudiții se regăsesc adesea în viața reală; suflete credule care iau aceste concluzii false drept autentice încep să lucreze pentru o „renaștere liturgică” pe baze protestante, îl transformă pe Sf. Serafim (ignorând învățăturile sale „neconvenabile” referitoare la eretici, pe care le împărtășește cu întreaga tradiție patristică) într-un yoghin hindus sau într-un „harimat”, și, în general, îi abordează pe Sfinții Părinți la fel ca majoritatea cărturarilor contemporani – fără cinstire și evlavie, ca și cum s-ar afla la același nivel cu ei, ca un exercițiu de ezoterism sau ca un fel de joc intelectual, nu ca pe o călăuză spre viața cea adevărată și spre mântuire.

NU AȘA SUNT adevărații cărturari ortodocși, nu așa este adevărata tradiție patristică, unde predania autentică, neschimbată a adevăratului creștinism este transmisă prin succesiune neîntreruptă, atât prin viu grai, cât și prin cuvânt scris și tipărit, de la părinte duhovnicesc la fiu duhovnicesc, de la învățător la ucenic.

(Sfinții Părinți călăuză sigură – Serasphim Rose Ieromonah)

22) A doua trăsătură, subliniată nu o dată de Sfântul Ierarh Ignatie în scrierile sale, este secătuirea binecuvântaților păstori ai adevăratei vieți moral-duhovnicești, și în legătură cu aceasta, ceea ce este deosebit de important în vremurile noastre, a ști și a cunoaște fiecare sârguitor pentru a-și salva sufletul - înmulțirea falșilor învățători, înșelați de ispitirile demonice și târând întreaga omenire în această minciună. E necesară o prudență deosebită, cum nu o dată ne prevenea. Sfântul Ierarh Ignatie, ca „să nu confundăm lupul cu păstorul” și să nu ne încredem cu ușurință în acela care poate să-ți ducă sufletul la pierzanie, călăuzindu-l pe un drum fals. Potrivit cuvintelor Sfântului Ierarh Ignatie, vremurile noastre sunt vremurile excesivei săraciri de îndrumători înduhovniciți,

de aceea este cu neputință de a mai găsi „stareți” adevărați, cum au fost cei din vechime; este cu mult mai sigur să ne conducem după Sfânta Scriptură și scrierile Sfinților Părinți.

În legătură cu aceasta însuși Sfântul Ierarh Ignatie își amintește cât de mult a suferit de pe urma deselor întâlniri cu așa-ziii ”îndrumători” duhovnicești, bolnavi ei înșiși de orbire și amăgire de sine, și câte zguduirii amare și grele a îndurat din această pricină. (Averchie din Jordansville, Arhiepiscop – *Marea Apostazie*)

23) Cel ce contrazice pe părintele său, face bucuria dracilor. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog cele 225 de capete – 62.)

24) Se găsește vreunul care voiește să viețuiască altfel, adică după buna plăcerea și după voia lui și fără povățuitor, și, totuși, socotește că aceasta este o viață îndumnezeită potrivit rațiunii? Nu, nicidecum; căci acela ar umbla prin șanțuri. Pentru că zice Scărarul: „Precum cel ce nu are povățuitor se rătăcește ușor pe drum, așa și cel ce umblă pe o cale singuratecă după voia sa, se pierde ușor, chiar dacă are toată înțelepciunea lumii” (Fil. 8. – Cele 100 de capete ale lui Calist și Ignatie Xanthopol – 14.)

EE Cum trebuie făcută ascultarea de povățuitorul cel după Dumnezeu

1.) Pleacă-te celor mai mari și fruntașilor, dar fugi de amestecul printre ei. (Sf. Isaac Sirul Cuv. VII)

2) Și să nu mergi în cărările celor mânioși și arțăgoși, ca nu cumva de mânie să ți se umple inima ta și sufletul să ți-l stăpânească întunericul rătăcirii. Să nu locuiești împreună cu cel trufaș, ca să nu fie luată din sufletul tău lucrarea Sfântului Duh și să se sălășluiască în el toată patima cea rea. (Sf. Isaac Sirul Cuv. VII)

3) Ascultarea mănăstirească așa cum era practică de către călugării de odinioară este o taină duhovnicească înaltă. Nouă ne este imposibil de a o imita în întregime. O putem doar contempla cu venerație și prudență, și să ne-o asumăm în duh. (...)

4) Vom descoperi ca Sfinții Părinți sunt extrem de „contemporani”, prin faptul ca se adresează direct luptei creștinilor ortodocși de astăzi, oferind răspunsuri la întrebările cruciale ale vieții și morții pe care cărturărirea academica se teme îndeobște chiar să și le pună – și atunci când o face, dă un răspuns inofensiv care „explica” aceste întrebări celor ce sunt doar curioși despre ele, dar nu însetează după răspunsuri. Vom găsi călăuzire adevărată din partea Părinților, doar învățând smerenia și neîncrezându-ne deșarte-i noastre înțelepciuni lumești, pe care am primit-o împreună cu aerul acestor vremuri rău-mirositoare, încrezându-ne celor ce au plăcut lui Dumnezeu și nu lumii. Vom găsi în ei adevărați *părinți*, atât de greu de găsit în zilele noastre, când iubirea multora s-a răcit (Matei 24:12) – părinți al căror singur țel este să își călăuzească fiii către Dumnezeu și către Împărăția Sa Cerească, unde vom pași și vorbi cu acești oameni îngerești în veșnica bucurie negrăită. (Seraphim Rose, Ierom. – Sfinții Părinți călăuză sigură)

5) Astfel e greu pentru un începător să-și păstreze pacea dacă starețul său are un caracter urât. A trăi cu un astfel de stareț este o mare cruce pentru un începător; el trebuie să ajungă să se roage pentru stareț și atunci își va păstra pacea sufletească și trupească...

6) Dacă, venind în mănăstire, iubești pe Domnul chiar și numai într-o mică măsură și dacă crezi că Domnul te-a adus aici și că El îți călăuzește pe „bătrânii” [„stareții”] tăi, atunci harul lui Dumnezeu se va sălășlui în tine și Domnul îți va da pacea și darul deosebirii binelui și răului, și sufletul tău va privi spre bine în fiecare zi și în fiecare ceas, pentru că el se desfătează de legea lui Dumnezeu... (Sf. Siluan Athonitul – Între iadul..)

7) E un lucru chinuitor să trăiești fără un „bătrân” [„stareț”]. Sufletul neîncercat și lipsit de experiență nu înțelege voia lui Dumnezeu și îndură multe întristări înainte de a se învăța smerenia... (Sf. Siluan Athonitul – Între..)

8) Dacă un frate sub ascultare se obișnuiește să gândească: „Dumnezeu îl îndreptează pe «bătrânul» [«starețul»] meu”, atunci se va mântui ușor pentru ascultare... (Sf. Siluan Athonitul – Între iadul..)

9) Trebuie să gândim: Domnul m-a adus în acest loc și la acest „bătrân” [„stareț”]: dă Doamne să ne mântuim. Vrajmașul ne întinde multe curse, dar cel care își va mărturisi gândurile, acela se va mântui, pentru că părintelui duhovnicesc i se dă Duhul Sfânt pentru mântuirea noastră... (Sf. Siluan Athonitul – Între iadul..)

Dacă n-ai ascultat de „bătrânul” [„starețul”] tău, atunci e un demon în tine: și așa pentru fiecare păcat... (Sf. Siluan Athonitul – Între iadul)

10) Dacă cineva se mărturisește nesincer și își face voia proprie, atunci chiar dacă se împărtășește cu Sfintele Taine, demonii viază în trupul său și îi tulbură mintea. Dacă vrei ca demonii să nu vieze în tine, atunci smerește-te, fii ascultător și neagonisitor, îndeplinește-ți cu dragoste și întocmai ascultările și mărturisește-te sincer. Când îmbracă epitrahilul în Duhul Sfânt, părintele duhovnicesc e asemenea Domnului nostru Iisus Hristos și strălucește în Duhul

Sfânt: iată, când părintele duhovnicesc vorbește, Duhul Sfânt alungă păcatul prin cuvintele lui. Părintele duhovnicesc și preoții au pe Duhul Sfânt. Un bătrân l-a văzut pe părintele său duhovnicesc în chipul lui Hristos — iată cât de mult ne iubește Domnul! ... (Sf. Siluan Athonitul – Între iadul...)

11) Iar dacă cineva, luptând încă cu viața pătimasă și fiind stropit cu sânge, s-ar apuca să zidească biserică lui Dumnezeu, din suflete cugetătoare, ar auzi desigur cuvântul: „Nu tu îmi zidi Mie templu, căci ești plin de sânge”.^{*45} Pentru că a zidi biserică lui Dumnezeu e propriu stării de pace. Moise, luând cortul și înfingându-l afară de tabără, arată de asemenea că învățătorul trebuie să fie cât mai departe de zarva războiului și să locuiască departe de locul învălămășit al luptei, strămutat la o viață pașnică și nerăzboinică. Dar când s-ar afla astfel de învățători, ei au lipsă de învățăcei, cari să se fi lepădat în așa fel de ei înșiși și de voile lor, încât să nu se mai deosebească întru nimic de trupul neînsuflețit, sau de materia supusă meșterului; că precum sufletul lucrează în trup ceea ce vrea, trupul nefăcând nimic împotriva, și precum meșterul își arată meșteșugul său în materie, nefiind împiedicat întru nimic de ea de la scopul său, așa învățătorul să lucreze în învățăcei știința virtuții, fiindu-i cu totul ascultători și neîmpotrivindu-i-se întru nimic. (Fil 01. Sf. Nil Ascetul – Cap 41)

12) Așadar cei ce au predat altora grija mântuirii lor, lăsându-și toate socotințele, să-și supună gândurile meșteșugului celui priceput, judecând știința lui mai vrednică de crezare. Mai întâi, lepădându-se de toate, să nu-și lase nimic afară, nici cel mai mic lucru, temându-se de pilda lui Anania, care crezând că înșală pe oameni, a primit de la Dumnezeu osânda pentru furt.^{*46} (Fil 01. Sf. Nil Ascetul – Cap. 42)

13) Ci, cum se predau pe înșiși, așa să predea și toate ale lor, bine știind că ceea ce rămâne afară, trăgând neconținut cugetul într-acolo, îl va desface adeseori de la cele mai bune, iar pe urmă îl va rupe de frățietate. De aceea a poruncit Duhul Sfânt să se scrie Viețile Sfinților, ca fiecare din cei ce se apucă de unul din felurile acestea de viețuire, să fie dus printr-o pildă asemănătoare spre adevăr. Cum s-a lepădat Eliseiu de lume, ca să urmeze învățătorului său? „Ara, zice, cu boii, și douăsprezece perechi de boi înaintea lui; și a tăiat boii și i-a fript în vasele boilor”.^{*47} Aceasta îi arată căldura râvnei. Căci n-a zis: voi vinde perechile de boi și voi iconomisi prețul după cuviință, nici n-a socotit cum ar putea avea mai mult folos din vânzarea lor. Ci, cuprins cu totul de dorința care îl trăgea să fie lângă învățător, a disprețuit cele văzute și s-a silit să se izbăvească mai repede de ele, ca de unele ce-l puteau împiedica de la dreapta lui hotărâre, știind că amânarea adeseori se face pricină a răzgândirii. De ce apoi și Domnul, îmbiind bogatului desăvârșirea vieții după Dumnezeu, i-a poruncit să-și vândă averile și să le dea săracilor și să nu-și lase sie-și nimic?^{*48} Fiindcă știa că ceea ce rămâne se face ca și întregul, pricină de împrăștiere. Dar socotesc că și Moise, rânduind celor de vreau

⁴⁵ I Regi 5, 51.

⁴⁶ Fapte 5, 1.

⁴⁷ I Regi 19, 19.

⁴⁸ Luca 18, 22.

să se curățească în rugăciunea cea mare, să-și radă trupul.*⁴⁹ le-a poruncit prin aceasta să se lapede cu desăvârșire de averi, iar în al doilea rând să uite de familie și de toți cei apropiați în așa măsură, încât să nu mai fie cătuși de puțin turburați de amintirile lor. (idem Cap. 43.)

14))Nu primi împotriva Părintelui tău batjocură, nici invita pe cel ce-l necinstește pre el, ca să nu se mânie Domnul pentru lucrurile tale, și cu totul să te șteargă din pământul viilor. (*Filocalia de la Prodromu* - Sf. Maxim Mărturisitorul – Suta întâi, din capetele cele pentru dragoste – 59.)

15)Căci, ucenicul, dacă voiește să ajungă la acestea trebuie să se facă asemenea învățătorului, avându-l ca o pecete și ca un model, și să stăruie cu tot sufletul să privească fără clintire la viața deschizătorului de drum și la purtările lui și să se silească să-i urmeze zi de zi. Căci, despre însuși Domnul nostru Iisus Hristos s-a mai scris că era supus tatălui și mamei Sale*⁵⁰; (Fil. 8. – Cele 100 de capete ale lui Calist și Ignatie Xanthopol – 14.)

16)O însemnătate cu totul deosebită dădea ascultării duhovnicești lăuntrice față de Igumen și de duhovnic, socotindu-o o **Taină a Bisericii** și un dar al harului. Ducându-se către duhovnic el se ruga Domnului ca prin slujitorul Său să îl miluiască, să-i descopere voia Sa și calea către mântuire; și știind că primul gând ce se naște în suflet după rugăciune este îndrumarea cea de sus, el prindea **primul cuvânt** al duhovnicului, primul **semn**, și nu ducea convorbirea mai departe. În aceasta constă înțelepciunea și taina adevăratei ascultări, al cărei țel este cunoașterea și împlinirea voii lui Dumnezeu, și nu a omului. O astfel de ascultare duhovnicească fără încontrări și împotriviri, nu numai exprimate, ci și lăuntrice, nevădite, este **singurul** temei pentru a-și însuși predania vie.

...Acolo unde din partea ucenicului nu este nici o împotrivire față de povățuitor, sufletul acestuia, ca răspuns încrederii și smereniei lui, se deschide ușor, și poate chiar până la capăt. Dar de cum se ivește fie și cea mai mică împotrivire duhovnicului, numaidecât se taie firul curatei predanii și sufletul povățuitorului se închide.

În zadar gândesc unii că duhovnicul este [tot așa, un om nedesăvârșit], că [trebuie să-i explici totul în amănunt, altfel nu va înțelege], că el [poate ușor să greșească] și deci trebuie să-l [îndreptezi]. Cel ce se împotrivește și își îndreptează duhovnicul se pune deasupra acestuia, și de-acum nici nu mai este ucenic.

...Cel ce se spovedește cu bună înțelegere se poartă față de duhovnic astfel: își spune gândul nu în multe cuvinte, sau își descrie esențialul stării, iar apoi lasă duhovnicului libertate. Acesta, rugându-se din prima clipă a convorbiri, așteaptă îndrumare de la Dumnezeu, iar dacă simte în sufletul său vreo [încunoștințare], își dă răspunsul, după care convorbirea urmează a se opri, căci dacă [primul cuvânt] al

⁴⁹ Levitic 4, 8;

⁵⁰ Luca 2, 51.

duhovnicului este scăpat, se slăbește și lucrarea tainei iar spovedania se poate preface într-un simplu dialog omenesc.

Dacă ucenicul și duhovnicul păstrează dreapta atitudine față de taină, atunci încunoștințarea de la Dumnezeu se dă în curând; dacă însă, pentru vreo oarecare pricină, încunoștințarea nu vine, atunci duhovnicul poate cere mai departe lămuriri, și numai în acest caz ele sânt îndreptățite. Dar dacă cel ce se spovedește nu dă atenția cuvenită primului cuvânt al duhovnicului și îl împovărează cu lămuririle sale, prin însăși aceasta el își vedește neputința credinței și a înțelegerii, și urmărește o dorință ascunsă de a-l înclina pe duhovnic către propriul său gând. Într-o astfel de împrejurare începe o luptă psihologică despre care Apostolul Pavel a zis că [nu este de folos]*⁵¹.

Credința în puterea tainei, credința că Domnul iubește omul, și că niciodată nu-l va părăsi pe cel ce s-a lepădat de propria voie și judecată pentru Numele Lui și sfântă voia Lui, face pe ucenic neclătinat și nepătimaș. Odată ce a primit de la duhovnicul său poruncă, sau doar o simplă îndrumare, ucenicul, în avântul său de a o împlini, disprețuiește și însăși moartea; iar eu cred că aceasta este pentru că el [a trecut de la moarte la viață].

(Arhimandritul Sofronie – *Cuviosul Siluan Athonitul* – Editura Reîntregirea 2009 pag. 92-93)

17)El spunea că dacă monahii și, îndeobște credincioșii vor asculta de duhovnicii și păstorii lor fără a-i judeca, fără critică și fără împotrivire launtrică, atunci și ei vor dobândi mântuirea, și întreaga Biserică va trăi viața deplină.

....Acolo unde se ivește judecata [sa] proprie, neapărat dispare curăția, căci înțelepciunii și dreptății lui Dumnezeu i se opun înțelepciunea și dreptatea omului. Celor ce se încred în propria minte, aceasta li se va părea nesuferit de greu, și chiar o nebunie, dar cel ce nu s-a înfricoșat a devenit [nebun]*⁵² acela a cunoscut adevărata viață și adevărata înțelepciune. (idem pag. 93-94)

18)Patru Părinți din Schit, care purtau piei, au mers odată la marele Pamvo. Fiecare a vestit virtutea celui alt: unul postea mult, al doilea era neagonisitor, al treilea dobândise multă dragoste, iar la patrulea avea douăzeci și doi de ani în ascultare la un Bătrân. Avva Pamvo le-a răspuns: „Vă spun că virtutea celui de al patrulea e mai mare decât cea a celorlalți. Căci fiecare dintre voi, orice virtute ar fi dobândit, a ținut-o cu voie proprie. Acesta, însă, își taie voia sa și face voia altuia și de aceea este cel mai mare dintre voi. Unii ca aceștia sunt mărturisitori, dacă păzesc [ascultarea] până la sfârșit”. (Din Pateric)

19)De locuiești cu un Părinte duhovnicesc și ai simțit folosul cel de la el, nimeni să nu te despartă de dragostea lui și de împreună locuirea cu el. Să nu-l judeci în ceva, să nu-l vorbești de rău dacă ești muștrat sau lovit, să nu dai ascultarea vreunuia care-l defaimă, să nu te însoțești cu cel care ăl batjocorește,

⁵¹ Evrei 13: 17)

⁵² 1 Corinteni 3: 18-19)

ca să nu se mânia Domnul asupra ta și să te șteargă din cartea celor vii. (Fil. 4. - Sf. Teodor al Edesei – 40.)

20) Nevoința supunerii se săvârșește prin lepădarea de sine, precum am învățat; iar cel ce se străduiește în aceasta, să se îngrădească cu trei arme: cu credința, cu nădejdea și cu dragostea prea cinstită și dumnezeiască, ca întărit prin ele, „să lupte lupta cea bună și să ia cununa dreptății”. (idem 41.)

21) Să nu fi judecătorul Părintelui tău, ci împlinitorul poruncilor lui. Căci dracii au năravul să-ți arate lipsurile lui, ca să-ți astupe urechile de la cuvintele lui și așa să te scoată din luptă ca pe un ostaș slab și fricos, sau să te fure prin gânduri de necredință și să te facă neputincios pentru orice virtute. (idem 42.)

22) Luând seama, am cunoscut și am învățat limpede că vrăjmașii vieții noastre, dracii, pizmuiesc foarte tare pe cei ce se nevoiesc sub ascultarea Părinților, scrâșnind cu dinții împotriva lor și născocind tot felul de uneltiri. Ce nu fac și ce nu le furișează în minte, ca s-ai desfacă de brațele părintești? Le dă prilejuri așa zise binecuvântate, stârnesc întărâtări, ridică ură împotriva Părintelui, înfățișează sfaturile lui ca dojane, și muștrările lui, ca săgeți ascuțite. Ce, zic, din om liber te-ai făcut rob și încă rob al unui despot fără milă? Până când te vei lăsa ros de jugul robiei și nu vei vedea lumina libertății? Apoi te împing la primiri de oaspeți, la cercetări de bolnavi și la îngrijirea de cei săraci. Pe urmă laudă peste măsură nevoința liniștirii și a singurătății celei mai de pe urmă și samănă tot felul de neghină rea în inima ostașului evlaviei, numai ca să-l scoată din turma duhovnicească și să-l tragă de la limanul neînvințat, spre a-l arunca în vârtejul pierzător de suflet al mării înfuriate. La urmă, luându-l ca pe un rob în stăpânirea lor, îl folosesc după voile lor cele rele. (idem 44.)

23) Dar ție, celui ce ești sub ascultarea Părintelui, să nu-ți scape nebăgată în seamă viclenia vrăjmașilor și a potrivnicilor. Nu uita nici făgăduința ce ai dat-o lui Dumnezeu. Să nu te lași biruit de ocări, și să nu te înfricoșezi de muștrări, de batjocuri și de luări în râs, să nu te supui gândurilor rele care umflă lucrurile, să nu fugi de asprimea părintească și să nu necinstești jugul cel blând al smereniei prin îndrăzneala plăcerii de sine și a încăpăținării. Ci punându-ți la inimă cuvântul Domnului că: „Cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui”, poartă cu răbdare lupta ce-ți este dată ție, privind la Iisus, căpetenia și desăvârșitorul credinței noastre. (idem 45.)

24) Aurarul, aruncând aurul în topitoare, îl face mai curat. Iar monahul nou venit, începând nevoința supunerii și răbdând focul tuturor întristărilor vieții după Dumnezeu și așa învățând cu osteneală și cu răbdare multă ascultarea, topindu-și năravurile sale vechi deprinde smerenia, recâștigă strălucirea și se face vrednic de comorile cerești, de viața cea nepieritoare și de locul cel fericit, de unde a fugit durerea și suspinarea și unde s-a sădit veselie și bucurie neîncetată. (idem 46.)

25) Muștrarea face sufletul tare, iar lauda îl face moleșit și leneș spre cele bune. (Fil 4. Ilie Ecdicul 39.)

26) Precum cei ce au primit slujba de pedagogi ai tinerilor, chiar dacă aceștia sunt stăpânii lor, nu se feresc, când interesul educării și al buneii cuviințe moravurilor o cere, să le dea, cu multă bunăvoință, și câte o bătaie, așa și întâistătătorii trebuie să pedepsească pe frații care au lipsă de vreo certare, nu cu patima mâniei și a disprețului, nici pentru a se răzbuna pe ei înșiși, ci cu blândă bunătațe și în scopul folosului duhovnicesc, să facă totul pentru îndreptarea lor. (Fil. 5. Parafraza în 150 de capete a Sf. Simeon Metafrastul – 10.)

27) Odată ce te-ai predat pe tine întreg părintelui tău duhovnicesc, să știi că ești ca un străin față de toate câte te atrag în afară: oameni, lucruri și bani. Fără de el nimic să nu voiești să faci ori să împlinești în privința acestora. Dar nici să nu ceri de la el vreun lucru mic sau mare, dacă nu-ți va porunci el însuși, din propria socotință, să ei ceva, sau nu-ți va da el cu mâinile sale. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete – 24.)

28) Să nu dai milostenie fără voia părintelui tău după Dumnezeu, din bunurile ce i-ai adus. Dar nici prin mijlocitor să nu voiești să ei ceva din ele, fără voia lui. Căci e mai bine să fii sărac și străin și să ascuți, decât să risipești bani și să dai celor lipsiți, când te afli începător. Predă toate cu credință neștirbită hotărârii părintelui duhovnicesc, ca în mâna lui Dumnezeu. (idem 25.)

29) Să nu ceri și să nu iei nici un pahar cu apă, chiar de s-ar întâmpla să arzi, până ce nu te va îndemna, mișcat de la sine, părintele tău duhovnicesc. Strânge-te pe tine și constrânge-te în toate, încredințându-te și zicând în gând: [Dacă Dumnezeu vrea și ești vrednic să bei, va descoperi părintelui tău, și acesta îți va da ție: bea]. Și atunci bea cu conștiință curată, chiar de e la vreme nepotrivită. (26.)

30) Cel ce a cercat folosul duhovnicesc și a dobândit credință nemincinoasă, luând pe Dumnezeu ca martor al adevărului, și-a zis: [Mi-am pus în minte gândul să nu cer părintelui meu nici să mănânc, nici să beau, sau să mă împărtășesc de ceva fără el, până ce nu-i va da de știre Dumnezeu și îmi va porunci mie. Și făcând așa niciodată zice, n-am fost împiedicat de la scopul meu]. (idem 27.)

31) Cel ce a dobândit credință neîndoielnică față de părintele său după Dumnezeu, privindu-l pe el, socotește că privește pe Hristos însuși; și fiind cu el sau urmând lui, crede cu tărie, că este cu Hristos sau urmează Lui. Unul ca acesta nu va pofti niciodată să vorbească cu altcineva. Nu va pune vreunul din lucrurile lumii mai presus de amintirea și de dragostea lui. Căci ce este mai mare și mai de folos în viața de față și în cea viitoare decât a fi cu Hristos? Și ce este mai frumos și mai dulce ca vederea Lui? Iar dacă se învrednicește și de grăirea Lui, scoate din aceasta, cu sârguință viață veșnică. (idem. 28.)

32) Credință neîndoilenică dovedește cel ce cinstește cu evlavie ca sfânt până și locul în care viețuiește călăuzitorul și părintele său. El ia praful de pe picioarele aceluia cu dragoste fierbinte în mâini să-l pună pe capul său și unge cu el pieptul său, ca și cu un leac curățitor al patimilor și al păcatelor sale. Iar de el nu îndrăznește să se apropie, nici să atingă vreo haină sau vreun acoperământ

al lui fără voia sa; dar atingând ceva din ceea ce-i aparține aceluia, o face aceasta cu frică și cu respect, socotindu-se pe sine nevrednic nu numai de vederea și de slujirea lui, ci și de intrarea în chilia lui. (idem 30.)

33) Se leapădă mulți de viața aceasta și de lucrurile vieții, dar puțini se leapădă și de voile lor. Bine spune despre aceștia și cuvântul dumnezeiesc: [Mulți chemați, dar puțini aleși]*⁵³ (idem 31.)

34) Cel ce privește la învățătorul și povățuitorul său, ca la Dumnezeu, nu poate să-l contrazică. Iar dacă își închipuie și zice că le poate împăca pe amândouă acestea, să știe că s-a rătăcit. Căci nu știe ce simțământ au cei ai lui Dumnezeu față de Dumnezeu. (Fil. 6. Sf. Simeon Noul Teolog, cele 255 de capete –55.)

35) Cel ce crede că viața și moartea sa este în mâna păstorului său, nu-l va contrazice niciodată. Iar necunoașterea acestui lucru naște contrazicerea, care pricinuieste moartea spirituală și veșnică. (idem 56.)

36) Cel ce păzește acestea neșterse în cugetul său nu se va împotrivi niciodată în inima sa când va fi certat, sau sfătuit, sau muștrat. Fiindcă cel ce cade în asemenea rele, adică în contrazicere și în necredință față de părintele și învățătorul său duhovnicesc, se rostogolește jalnic în prăpastia iadului*⁵⁴, încă trăind; și se face casă satanei și a întregii lui puteri necurate, ca un fiu al neascultării și al pierzaniei*⁵⁵ (idem 59.)

37) Te îndemn pe tine, care ești fiu al ascultării, ca să întorci aceste îndemnuri neconținut în cugetul tău și să lupți cu toată sânguința, ca să nu te cobori în relele amintite ale iadului, ci să te rogi fierbinte, în fiecare zi, lui Dumnezeu: **„Dumnezeule și Doamne al tuturor, Cel ce ai stăpânirea peste toată suflarea și tot sufletul; Cel ce singur mă poți tămădui, ascultă rugăciunea mea, a nevrednicului, și răpune pe dracul ce se află cuibărit în mine, omorându-l prin venirea Preasfântului Tău Duh*⁵⁶; și pe mine, cel ce sânt sărac și gol de toată virtutea, învrednicește-mă să cad cu lacrimi la picioarele sfântului meu părinte. Și atrage sufletul lui sfânt la milostivirea față de mine, ca să mă miluiască. Dăruiește, Doamne, smerenie inimii mele, și gânduri cuvioase, păcătosului, care-ți făgăduiește să se pocăiască. Nu părăsi până la sfârșit sufletul meu care Ți s-a supus odată și Ți s-a mărturisit și Te-a ales pe Tine, în locul întregii lumi. Căci știi, Doamne, că vreau să mă mântuiesc, măcar că deprinderea mea cea rea îmi stă piedică. Dar toate câte sunt oamenilor cu neputință, Ție îți sunt cu putință, Doamne”.** (idem. 60)

38) Cei ce au pus temelie bună, cu frică și cu cutremur, credinței și nădejzii, în curtea evlaviei, și și-au rezemat cu neclintire picioarele pe piatra ascultării de părinții duhovnicești, socotind cele poruncite de ei, ca ieșite din gura lui

⁵³ Matei 20, 14 /Biblia 1914: Matei 20, 16)

⁵⁴ Pildele lui Solomon: 9, 18.

⁵⁵ Efeseni II, 2/Biblia 1914 Efes. II, 3. și Ioan 17, 12.

⁵⁶ Duhul rău e omorât de Duhul cel Bun și Sfânt; împătımirea și neliniștea, de nepătimire și de pace; neputința iubirii, de puterea iubitoare.

Dumnezeu, și zidindu-le pe acestea fără șovăire pe temelia aceasta a ascultării întru smerenia sufletului, izbutesc îndată să împlinescă această mare și primă faptă: să se lepede de ei înșiși. Căci împlinind cineva voia altuia și nu pe a sa, înfăptuiește nu numai lepădarea de sufletul său, ci și răstignirea față de toată lumea. (idem 61.)

39) Cel ce nu năzuiește cu iubire și cu dorință puternică să se unească prin smerita cugetare cu cel din urmă dintre sfinți, ci păstrează o mică neîncredere în el, nu se va uni niciodată deloc nici cu el, nici cu sfinții dintâi care au precedat, chiar dacă ar socoti că are toată credința și toată iubirea față de Dumnezeu și față de toți sfinții*⁵⁷.

40)...Să nu câștigi îndrăzneală față de stareț, niciodată, cum am zis și mai înainte, nici să nu ceri cinstire de la el. Să nu-ți câștigi prietenie cu cei mai mari, nici să nu dai târcoale chiliilor lor, cunoscând că prin aceasta nu numai că începe să se înrădăcineze în tine patima slavei deșarte, dar te și faci urât în ochii întâistătorului. Căci se întâmplă totdeauna aceasta. Dar cel ce înțelege să înțeleagă. Ci șezi în chilia ta, oricum ar fi, în pace. (Fil. 6. – Capetele morale ale Sf. Simeon Evlaviosul – 1.)

41) În fiecare zi trebuie să vădești părintelui tău duhovnicesc tot gândul tău, și ceea ce-ți va spune el, să primești ca din gură dumnezeiască, cu toată încredințarea, și să nu le spui acestea altcuiva, zicând: întrebând pe părintele asta și asta, mi-a spus asta și asta; și să descoși cu acela dacă a spus bine sau dacă n-a spus bine, întrebându-te: ce trebuie să fac deci ca să-mi ajut? Căci aceste cuvinte sânt pline de necredință față de părintele tău și vătămătoare de suflet. De obicei aceasta se întâmplă de cele mai multe ori începătorilor. (idem. – 3.)

42) Să nu te duci la chilia cuiva, afară de a starețului, și aceasta rar. Dacă vrei să-l întrebi despre vreun gând, fă-o în biserică. Iar de la rugăciunea de obște, întoarce-te îndată în chilie, și apoi la slujba ta. După cină, punând metanie înaintea starețului și cerându-i rugăciunea, aleargă iarăși degrabă, în tăcere, la chilie. Căci e mai bun un „Sfinte Dumnezeule”, cu luare-aminte, înainte de culcare, decât o priveghere de patru ceasuri în convorbiri nefolositoare. (idem 5)

43) Pe urmă mărturisirea tuturor celor ascunse ale inimii, săvârșite de tine din copilărie și până în acest ceas, în fața părintelui duhovnicesc, sau a starețului, ca în fața lui Dumnezeu, Care cercetează inimile și rărunchii, știind că Ioan boteza cu botez de pocăință și toți veneau la el mărturisindu-și păcatele*⁵⁸. (idem 10.)

44) Să nu ceri starețului ceva din cele trebuincioase, afară de cele rânduite. Nici să ascuți de vreun gând ispititor, ca să se schimbe ceva din cele ce ți se dă. Și oricum ar fi, primește-le cu mulțumire și fii bucuros de ele. Nu e îngăduit să vinzi ceva. Murdărindu-se haina, spal-o de două ori pe an. Cere, cu înfățișare de sărac și de străin, cu toată smerenia, haina altui frate, până cea spălată a ta se

⁵⁷ Cine rupe legătura cu sfântul cu care e în legătură nemijlocită rupe prin aceasta legătura cu toți sfinții de mai înainte. Prin el se va introduce o întrerupere în lanțul tradiției, cu grele urmări pentru Hristos. Pentru menținerea tradiției se cere smerenie și iubire față de înaintași, precum ruperea tradiției e pricinuită de mândrie și de lipsa de iubire.

⁵⁸ Marcu 1, 4. /Biblia 1914: Marcu 1, 5.

usucă la soare. Apoi întoarce-i-o cu mulțumire. Asemenea și îmbrăcămintea de deasupra și orice altceva. (idem 16.)

46) Trebuie să ai toată supunerea față de starețul tău, de care ai fost tuns. Și să împlinești fără deosebire cele poruncite de el până la moarte, chiar dacă îți par cu neputință. Prin aceasta urmezi Celui ce s-a făcut ascultător până la moartea pe cruce. Dar nu numai față de stareț, ci și față de toată obștea fraților. Iar primind o slujire, să nu fii neascultător în ceva. Și dacă ceea ce ți se poruncește ar fi peste puterea ta, punând metanie, cere scutire de aceasta. Iar dacă aceasta se respinge, socotind că „Împărăția cerurilor este a celor ce o iau cu sila și cei ce o silesc pe ea o vor răpi”^{*59}, silește-te. (idem 19.)

47) Păstrează chilia pe care ai primit-o de la întâi-stătător la început, până la sfârșit. Iar dacă din pricina vechimii sau a dărâmării ei, vei fi tulburat de gând, punând metanie întâistătătorului, fă-i cunoscut acest lucru cu smerenie. Și de te va asculta, bucură-te. Iar de nu, mulțumește și așa, aducându-ți aminte de Stăpânul tău care nu a avut unde să-și plece capul. Căci dacă l-ai tulbura de două sau de trei sau de patru ori cu aceasta, se naște îndrăzneala, apoi neîncrederea și la urmă disprețul. Dacă voiești, deci, să duci viață liniștită și pașnică, nu cere deloc vreo ușurare trupească de la stareț. Fă aceasta de la început și rabdă cu bărbăție să fii disprețuit și nesocotit de toți, după porunca Domnului.

Deci dacă voiești să-ți păstrezi încrederea și iubirea față de el și să-l vezi ca pe un sfânt, păzește aceste trei lucruri: nu cere vreo ușurare și nu-ți lua îndrăzneală față de el **și nu te duce des la el**, cum fac unii, pe motiv că sunt ajutați de el. Căci acesta nu e un lucru de laudă, ci omenesc. Nu te osândesc nici dacă ascunzi de el tot gândul ce se ivește în tine. Căci dacă păzești acestea, vei trece neînvăluit marea vieții și vei socoti pe părinte, oricum ar fi, ca pe un sfânt. Iar dacă te vei apropia în biserică, ca să întrebi pe părintele tău despre vreun gând și vei vedea pe altul luându-ți înainte, pentru același lucru sau pentru altul, și părintele te va trece cu vederea, din pricina acestuia, să nu te întristezi, nici să gândești ceva împotriva lui. Ci stai de-o parte cu mâinile încrucișate, până va isprăvi cu acela și te va chema. Căci părinții obișnuiesc uneori să facă să ni se întâmple acestea, poate și cu voia, spre cercarea și izbăvirea noastră de păcatele de mai înainte. (Fil. 6. - Sf. Simeon Noul Teolog, capete morale – 22)

48) Sârguiește-te să fii chip folositor întregii obști spre toată virtutea, smerenia și blândețea, milostivirea și ascultarea până și de cei mai neînsemnați; chip de nemânieră, de neîmpătămire, de sărăcie și pocăință, de nerăutate și neiscodire, de simplitate în purtări și de înstrăinare față de tot omul, de cercetare a bolnavilor, de mângâiere a celor necăjiți, de neîntoarcere de la cei ce au nevoie de vreun folos de la tine. Să nu o faci aceasta pe motivul convorbirii tale cu Dumnezeu. Căci mai mare este iubirea, decât rugăciunea^{*60}. Să fim cu compătimire față de toți, neiubitori de slavă deșartă, neîndrăzneți, necertăreți,

⁵⁹ Luca 16, 16.

⁶⁰ Această afirmare a priorității iubirii, anulează orice acuză că monahii ar disprețui datoria față de oameni, retrăgându-se în contemplație. „Înstrăinarea” înseamnă pentru ei numai lipsa vreunui interes personal și a vreunei pasiuni în iubirea lor de oameni.

necerând ceva de la întâistătorul, niscai slujbe sau altceva. Dă cinstire tuturor preoților. Să fii cu luare aminte în rugăciune, într-o stare nemeșteșugită. Arată iubire față de toți. Nu te sârgui să ispitești și să cercetezi Scripturile pentru slavă. Căci te va învăța rugăciunea cea cu lacrimi și luminarea cea din har.

De ești întrebat despre ceva din cele ce se cuvin, învață cu multă smerenie din viața ta, ca din a altuia*⁶¹, cele cu privire la faptele îndumnezeitoare cu ajutorul harului. Învață cu gând neiubitor de slavă deșartă, oricine s-ar întâmpla să fie cel ce dorește să se folosească. Și să nu întorci de la gândul său pe cel ce vrea să se folosească de la tine, ci primește greșelile lui, oricare ar fi ele, plângând și rugându-te pentru el. Căci acestea sânt dovada iubirii și a desăvârșitei împreună-pățimiri. Să nu respingi pe cel ce vine la tine, pe motiv că nu vrei să te vatem prin ascultarea unor astfel de lucruri. Căci cu ajutorul harului nu te vei vătăma. Dar ca să nu se vatem cei mulți, trebuie să ți se spună acestea în loc ascuns, chiar dacă ar fi să suporti ca om ispita vreunui gând. Dar dacă vei fi un om cu har, nu te va supăra niciodată nici aceasta. Și apoi am învățat că nu trebuie să căutăm ale noastre, ci ale altora, ca să se mântuiască. Dar precum am spus mai înainte, trebuie să duci o viață neiubitoare de câștig. Și să te socotești sub lucrarea harului, când te vei simți cu adevărat mai păcătos decât ești. Iar cum se întâmplă aceasta, nu știu să spun, numai Dumnezeu știe. (idem 24)...Iar fără de lacrimi să nu te împărtășești niciodată. (idem 25.)

49) Dacă ai câștigat încredere și siguranță în vreun frate din obște, și-i mărturisești lui gândurile tale, să nu încetezi, frate, vreodată să mergi la el și să-i împărtășești gândurile care vin în fiecare zi și ceas. Toți ar trebui să meargă la stareț ca să se mărturisească. De aceea am spus aceasta, cu pogorământ, fiindcă unii nu voiesc să vădească gândurile lor starețului, din multă slăbiciune și din neîncrederea ce o au în el. Însă nu trebuie să colinzi de la unul la altul, ascultând de vrăjmașul care-ți spune în ascuns că pricinuiеști povară mergând des la fratele acela care primește gândurile tale, sau că e rușine să-i înfățișezi de multe ori ale tale, ca să te faci prin aceasta ca să întrerupi mărturisirea, sau să mergi la altul. Pentru că dacă mergem la cel dintâi, vom câștiga și mai multă încredere în el, și ne vom folosi mult și din viața și din cuvintele lui și nu vom fi osândiți de nici un altul pentru viața noastră, ci vom fi laudați de toți că păzim credința. Iar dacă neglijăm să ne mărturisim des păcatele noastre, cădem în patimi mai mari și ne rușinăm iarăși să le mai facem cunoscute și ne prăvălim în prăpastia deznădejdiei. Iar dacă mergem la alt duhovnic (lucru ce nu e îngăduit să-l facem), dacă duhovnicul e din aceeași obște, toți frații ne vor învinui că am călcat credința ce am avut-o în cel dintâi și vom fi foarte osândiți de Dumnezeu. Dar și duhovnicul la care vom merge ne va socoti că vom face la fel și cu el. Iar noi obișnuindu-ne să trecem de la unul la altul, nu vom înceta niciodată să iscodim, ca să aflăm stâlpnici, sau zăvorâți, sau isihaști, și să mergem la ei să ne mărturisim și să ne facem necredincioși tuturor și să nu propășim, ci să cădem și

⁶¹ Învațând pe alții din experiența proprie, să nu o spui aceasta, ca să te lauzi și să cauți slava deșartă, ci să dai orice pilduire ca din viața altora.

mai mult în osândă. De aceea sârguiește-te să rămâi fără șovăială până la moarte la duhovnicul la care te-ai mărturisit de la început și să nu te smintești de el, chiar dacă ai vedea că desfrânează căci tu nu te vei vătăma niciodată. Pentru că, precum am spus, de-l vei disprețui pe acela, și vei merge la altul, te vei face pricină de multe sminteli și vei judeca la fel și pe toți ceilalți și vei deschide întru tine cale de pierzanie. Ci, Doamne, Doamne, izbăvește-ne pe noi de toată necredința și iscodirea și ne acoperă cu harul Tău cel dumnezeiesc. (idem 36.)

50) Începutul vieții după Dumnezeu este fuga totală de păcatul din lume, tăgăduirea voilor sufletului și mutarea cugetului pământesc, prin care, înălțându-ne spre cugetul dumnezeiesc, ne facem din trupești duhovnicești, omorâți lumii cu trupul și înviați cu sufletul și cu duhul, întru Hristos. ((Fil. 6. - Cuviosul Nichita Stithatul, cele 300 de capete – 2.)

51) Iar dacă stăruie lovindu-ți și tulburându-ți cugetarea, uneori retrăgându-se, iar alteori năvălind, să știi că sunt întărite de voia ta ce le-a venit în întâmpinare. Ele tulbură și supără sufletul, având drepturi asupra lui din pricina înfrângerii pe care a suferit-o voia noastră liberă. Drept aceea trebuie să le țintuim la stâlp prin mărturisire; căci biruite, gândurile rele fug. Precum când apare lumina, întunericul se împrăștie, așa lumina mărturisirii șterge gândurile patimilor, fiind și ele întuneric*⁶². (Fil 7. Cuvântul lui Teolipt, mitropolitul Filadelfiei, despre ostenele vieții călugărești)

52) Scară mică și mare și scurtă a celor de sub ascultare are cinci trepte care duc spre desăvârșire. Cea dintâi este lepădarea, a doua supunerea, a treia ascultarea, a patra smerenia, a cincea dragostea care este Dumnezeu. Lepădarea ridică din iad pe cel ce zace acolo și slobozește pe cel robit de cele materiale. Supunerea a aflat pe Hristos și slujește Lui, cum zice El însuși: „Cel ce-Mi slujește Mie, Îmi urmează Mie, și unde sânt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu”⁶³. Dar unde este Hristos? Șezând de-a dreapta Tatălui*⁶⁴. Prin urmare acolo trebuie să fie slujitorul, unde este Cel slujit, punându-și piciorul ca să urce, sau urcând împreună cu modurile lui Hristos înainte de a ajunge acolo*⁶⁵. ... (Fil. 7. - Sf. Grigorie Sinaitul – 119.)

53) O cale mai scurtă spre împărățiile de sus, prin scara cea mică a virtuților, nu este decât omorârea celor cinci patimi ce se împotrivesc ascultării, adică omorârea neascultării, a împotrivirii în cuvânt, a voinței de a-și plăcea lui însuși, a îndreptăririi de sine și a părerii stricăcioase de sine. Căci acestea sânt mădulare

⁶² Mărturisind gândurile rele, le țintuim la stâlp și le luăm puterea, căci le facem de rușine, cum ne facem pe noi înșine dacă le-am da sălaş în noi mai departe. De aceea, prin mărturisire, ne detașăm de ele. Lumina în care sunt puse prin mărturisire le arată în urâciunea lor și le ia puterea ispititoare. A le ține în noi, înseamnă a ne ascunde într-un întuneric; a le mărturisi, înseamnă a voi să fim deschiși și a nu mai ocroti în noi gânduri pe care, din rușine, le ținem ascunse.

⁶³ Ioan XII, 26.

⁶⁴ Romani VIII, 34.

⁶⁵ A urca „împreună cu modurile (τροποι) lui Hristos” înseamnă a urca împreună cu modurile în care a realizat El în concret virtuțile. Căci virtuțile sânt, după Sfântul Maxim Mărturisitorul, modurile de actualizare a rațiunilor firii umane. Adică cel ce vrea să ajungă la Tatăl, unde este Hristos, trebuie să treacă prin ascultare, smerenie blândețe, moarte (jertfă), înviere și înălțare împreună cu El. Numai așa se poate ajunge la treapta supremă a îndumnezeirii și a slavei.

și părți ale dracului răzvrătit care înghite pe cei mincinoși dintre ascultători și trimite balaurului din adânc. Neascultarea este gura iadului, împotrivirea în cuvânt este limba lui, subțire ca o sabie; plăcerea de sine sânt dinții lui ascuțiți pe tociță; îndreptățirea de sine este pieptul lui; iar părerea de sine, care trimite în iad, este duhnirea pântecelui lui a toate mișcător. (idem 121.)

36)Acesta, venind aici, își alege viața cea mai curată, adică pe cea singuratică, iar ca loc în care voia să locuiască își alege pe cel cu nume sfânt, în lumea dintre lume și cele mai presus de lume, Atosul, căminul virtuții. Și aici s-a arătat mai întâi știind să fie călăuzit, supunându-se părinților de frunte. Apoi, dând timp îndelungat acelora proba smereniei sale, el însuși primește de la ei experiența artei artelor, adică a liniștii (a isihiei) și se face călăuză a celor ce s-au întrarmat în lumea minții spre lupta cu duhurile răutății*⁶⁶. (Fil. 7. – Sf. Grigorie Palama. Despre rugăciune – 2.)

37)Celui ce-și taie voia sa pentru frica lui Dumnezeu îi dăruiește Dumnezeu voia Lui, într-un chip așa de tainic, încât nici el nu știe. Și o păstrează neștersă în inima sa și-și deschide ochii înțelegerii ca să o cunoască pe ea și primește putere ca să o împlinească. Iar acestea le lucrează harul Sfântului Duh. Căci fără El nu se face nimic. (Fil. 6. Sf. Simeon Nou Teolog, cele 225 de capete – 76.)

38)*Care sânt semnele adevăratei ascultări, pe care, avându-le, cel cu adevărat ascultător, dovedește că e ascultător fără greșală.*

Dar, fiindcă această cale are multe și nesfârșite chipuri și, de aceea, și cei ce pășesc pe ea, pășesc în chip felurit, trebuie să-ți dăm și câteva din semnele ei, pe care păzindu-le ca o regulă și ca o linie dreaptă, vei viețui în chip cuvenit.

Dintre ele le spunem pe acestea: cel cu adevărat ascultător, se cuvine, precum ni se pare, să păzească neapărat aceste cinci virtuți:

Întâi, credința, adică să aibă credință curată și nefățarnică față de întâistătătorul său, încât să creadă că vede în el pe Hristos și se supune Lui, cum zice Domnul Iisus: „Cel ce ascultă de voi, pe Mine Mă ascultă și cel ce vă nesocotește pe voi, pe Mine Mă nesocotește; iar cel ce Mă nescocotește pe Mine, nescocotește pe Cel ce M-a trimis pe Mine”^{*67}. Iar Scărarul zice: „Și tot ce nu este din credință, este păcat”.

În al **doilea** rând, adevărul. Unul ca acesta slujește adevărului în faptă, în cuvânt și în mărturisirea sinceră a gândurilor. „Începutul cuvintelor sale este adevărul”, precum s-a scris^{*68}; și „Domnul caută adevărul”^{*69}. Iar Hristos zice: „Eu sânt adevărul”^{*70}. El însuși s-a numit adevărul.

Al **treilea** lucru cerut e să nu-ți faci voia proprie. Căci e spre paguba celui sub ascultare să facă voia sa. El trebuie să și-o taie pe aceasta totdeauna de bunăvoie, adică nu silit de părintele său.

⁶⁶ Efeseni 6, 12)

⁶⁷ Luca 10, 16.

⁶⁸ Psalm 118, 160.

⁶⁹ Psalm 30, 25.

⁷⁰ Ioan 14, 6.

Al **patrulea** e să nu se împotrivescă în cuvânt și să nu se certe, în general, pentru că împotrivirea în cuvânt și cearta nu sunt ale celor bine credincioși. Căci scrie Sfântul Pavel: „Iar dacă cineva este iubitor de sfadă, noi, acest obicei, nu-l avem, nici Bisericele lui Dumnezeu”^{*71}. ...

În al **cincilea** rând, acesta trebuie să păzească sinceritatea, adică să facă o mărturisire amănunțită și sinceră întâistătorului, cum am dat și la tundere, ca în fața înfricoșatului scaun al lui Hristos, înaintea lui Dumnezeu și a sfinților îngeri, făgăduind să avem ca început și sfârșit, împreună cu alte făgăduințe și îndatoriri ale noastre față de Domnul, mărturisirea celor ascunse ale inimii. Căci a spus dumnezeiescul David: „Am zis: vesti-voi fărădelegea mea Domnului”^{*72} și a. Dar și Scărarul zice: „Ranele descoperite nu se vor face mai rele, ci se vor tămădui”.

Cel ce păzește aceste cinci virtuți arătate, cu înțelepciune și cu știință, să știe în chip sigur, că va dobândi fericirea dreptilor ca arvună. Căci acestea sânt proprii ascultării vrednice de laudă și ca o rădăcină și temelie a ei. ...

Pe lângă cele spuse, să-ți fie vădit și că, după ascultarea ce ți-ai însușit-o, îți răsare și smerenia; și iarăși după smerenie, îți va fi dăruită și dreapta chibzuință și, la fel, și celelalte. (Fil. 8. – Cele 100 de capete ale lui Calist și Ignatie Xanthopol – 15.)

39) Dar ia seama să nu cunoască nimeni lucrul tău, afară de întâistătorul și povățuitorul tău. (idem 40)

40) Dar să ne amintim și de fratele acela pe care a l-a trimis Ava lui pentru cele de trebuință ale lor, la cel ce se ocupa cu cele ale mănăstirii în satul din apropiere. Când acesta s-a văzut pe sine atras de fiica aceluia la amestecare urâtă, a spus numai atâta: „Dumnezeule, scapă-mă pentru rugăciunile părintelui meu” și îndată s-a aflat pe calea schitului spre părintele lui. Vedeți puterea virtuții, vedeți lucrarea cuvântului, cât ajutor are, cerând cineva rugăciunile părintelui său. Căci numai spunând: „Dumnezeule, prin rugăciunile părintelui meu, scapă-mă”, îndată s-a aflat pe cale. Vedeți smerenia și evlavia amândurora. Erau în strâmtorare și bătrânul voi să trimită pe fratele la cel ce se ocupa cu cele de trebuință ale lor. Și nu i-a zis lui: ”Du-te!” Ci i-a spus: „Voiești să mergi?” La fel și fratele n-a zis: Mă duc”, ci i-a zis lui: „Fac precum voiești”. Că se temea și de sminteli, dar și de a nu asculta de părintele lui. Apoi când au ajuns la strâmtorare, i-a zis lui Bătrânul: „Scoală-te și du-te!” și nu i-a zis: „Nădăjduiesc în Dumnezeu meu, că te va acoperi”. Ci i-a zis: „Nădăjduiesc în rugăciunile părintelui meu că te vor acoperi”. La fel fratele, când a fost ispitit, n-a zis: „Dumnezeul meu scapă-mă” ci: „Dumnezeule, pentru rugăciunile părintelui meu, scapă-mă”. Și fiecare din ei și-au pus nădejdea în rugăciunile părintelui său. Vedeți cum au înjugat ascultarea cu smerenia? Căci precum se înjugă doi cai la o căruță și un cal nu poate să o ia înaintea altuia, căci o rupe, așa are nevoie ascultarea să fie înjugată cu ea smerenia. Și cum poate cineva să se

⁷¹ I Corinteni 11, 16.

⁷² Psalm 31, 6.

învrednicească de acest har, de nu se va sili, precum am spus, să taie voile sale și să se predea pe sine, după Dumnezeu, părintelui său, neîndoindu-se câtuși de puțin, ci toate făcându-le, ca și aceia, cu încredințarea să ascultă de Dumnezeu? Acesta se va învrednici de milostivire, acesta se va învrednici de mântuire. (Fil 9. – Ava Dorotei – 22.)

41) Calea lui Dumnezeu e crucea de fiecare zi, căci nimeni nu s-a suit la cer cu răsfăț (cu tihnă). Calea tihnei știm unde sfârșește, iar pe cel ce se scufundă pe sine în Dumnezeu nu-l vrea Dumnezeu să fie niciodată fără grijă. Însă el trebuie să fie cu grijă pentru adevăr. Dar și din acesta se cunoaște că este sub grija lui Dumnezeu, că-i trimite pururi suferințe.

Dar cei ce petrec în încercări nu sânt lăsați niciodată de purtarea de grijă a lui Dumnezeu să ajungă pe mâna dracilor. Mai ales dacă sărută picioarele fraților și acoperă vinovățiile lor, și le ascund pe ele ca pe ale lor proprii. (Fil 10. – Sf. Isaac Sirul - **Cuvântul IV**)

42) Când voiești să pui început unei lucrări bune, pregătește-te pentru ispitele ce vor fi aduse asupra ta și să nu te îndoiești de adevăr. Căci e un obicei al vrăjmașului ca, atunci când vede pe cineva începând cu credință fierbinte o bună viețuire, să-i aducă în cale ispite felurite și înfricoșătoare, ca, venind prin aceasta la frică, să-și răcească hotărârea lui cea bună și să nu mai aibă râvnă fierbinte de a se apuca de lucrarea plăcută lui Dumnezeu.

Nu pentru că vrăjmașul are o astfel de putere (căci altfel n-ar mai putea nimeni să facă vreodată binele), ci i se îngăduie de Dumnezeu, cum am învățat din cazul dreptului Iov. Deci tu pregătește-te să întâmpini cu bărbăție ispitele aduse în calea virtuților și apoi apucă-te de lucrarea lor. Iar dacă nu te pregătești de mai înainte spre întâmpinarea ispitelor, reține-te de la lucrarea virtuților.

Omul care se îndoiește că Dumnezeu îi stă într-ajutor în lucrarea virtuților se teme până și de umbra sa și se socotește flămând chiar și în vremea îmbelșugării și a săturării și se simte plin de tulburare chiar și în liniștea de care se bucură. Iar cel ce se încrede în Dumnezeu se întărește cu inima. Și cinstea lui se face arătată tuturor oamenilor și lauda lui, în fața vrăjmașilor lui. (Fil. 10. – Sfântul Isaac Sirul – **Cuvântul V**)

43) Cel ce poate să rabde nedreptatea cu bucurie, deși e în stare să o respingă, a primit mângâierea de la Dumnezeu, prin credința în El. (idem)

44) Să nu te lauzi niciodată cu limba ta pentru faptele tale, ca să nu fii rușinat. Căci în lucrul în care se laudă omul, în acela îngăduie Dumnezeu să se schimbe, ca să se smerească și să învețe smerenia. De aceea trebuie să le lași toate în seama preștiinței lui Dumnezeu și să nu crezi că e ceva neschimbat în viața aceasta. (idem)

45) Iar de te defăimezi pe tine pentru adevăr, Dumnezeu poruncește tuturor fapturilor lui să te laude. (idem)

46) De te vei nevoi să te faci la arătare disprețuit de toți oamenii, Dumnezeu va face să fii slăvit. (idem)

47) Sârguiește-te să fii disprețuit și te vei umple de cinstirea lui Dumnezeu. Nu căuta să fii cinstit, când ești plin în lăuntru de răni. Disprețuiește cinstea, ca să fii cinstit, și nu o iubi pe ea, ca să nu fii necinstit. Cel ce fuge după cinste, aceasta fuge dinaintea lui. Și cel ce fuge de ea e urmărit de ea și se face tuturor vestitor al smereniei sale. (idem)

48) Când intri în chilia mai marelui tău, sau a unui prieten sau ucenic, păzește-ți ochii ca să nu vezi ceva din cele ce se află în ea. Iar dacă gândul te îndeamnă ia seama să nu-l asculți și să faci aceasta, căci cel ce se poartă în acestea cu necuviință, este străin chipului călugăresc și lui Hristos. (Fil. 10 - Sf. Isaac Sirul – **Cuvânt VII**)

48) Socotește-te străin în toate zilele vieții tale, oriunde ajungi, ca să te poți izbăvi de vătămarea ce se naște din cutezanță. (Fil 10. – Sf. Isaac Sirul – **Cuvântul XXIII**)

49) Stăruie binecuvântând totdeauna cu gura și nu vei fi ocărât. Că ocară naște ocară și binecuvântarea, binecuvântare. (idem)

50)

27) „Dacă nu dați atenție și nu citiți cărțile patristice, veți pierde pacea și iubirea lui Hristos, cu alte cuvinte, veți slăbi în împlinirea poruncilor lui Hristos și veți ajunge la răzvrătire interioară, neliniște sufletească și neorânduială, tulburarea sufletului, șovăială și deznădejde, ucidere și judecarea unuia de către altul; și din cauza sporiri acestora, iubirea multora se va răci sau mai precis a majorității; și dacă se vor întâmpla toate acestea, această comunitate în curând va pieri, mai întâi sufletul și cu timpul și trupul.” (Seraphim Rose Not for this - Pe urmele Fericitului Paisie.)

49. Odată am avut infecție urinară. În decursul unui an luasem de cinci ori antibiotice puternice. Și de fiecare dată am făcut aceasta timp de o lună de zile. Dar fără nici un rezultat. În cele din urmă am mers la Stareț să-i cer sfatul.

- la orz curat, fierbe-1 până se va desface bobul, și bea numai zeama.

- Cât să beau?

- Bea cât vrei. Rău nu o să-ți facă. Este și întăritor. Curăță tot sistemul... rinichii, vezica urinară. Să bei câte un pahar dimineața, la amiază și seara.

- Pentru cât timp, Părinte?

- Ei!... bea timp de o lună.

Într-un termos mare, cam de un litru, puneam apă fiartă și aruncam înăuntru o mână de orz, spălat mai dinainte de praf. Îl lăsam toată noaptea, iar dimineața îl strecuram și beam zeama.

După cincisprezece zile m-am făcut cu desăvârșire bine și nu am mai continuat tratamentul. Orzul a făcut o treabă mai bună decât antibioticele, fără să pricinuiască efecte negative.